

ŠIANDIEN:

LIETUVOS PAVERGIMO – RIBBENTROPO-MOLOTOVO PAKTUI 72 METAI BALTIJOS KELIUI – 22

„Baltijos kelias“ yra mūsų visų idealų, vienybės ir laisvės siekių simbolis. Vilnius, rugpjūčio 19 d. (ELTA). Prezidentė Dalia Grybauskaitė, iš sostinės Katedros aikštės išlydėdama tradicinio tarptautinio estafetinio bėgimo „Baltijos kelias“ (Vilnius-Ryga-Talinas), skirto 1989-ųjų gyvajam Baltijos keliui paminėti pirmuosius dalyvius, sakė, kad šis bėgimas yra mūsų visų idealų, vienybės ir laisvės siekių simbolis. Penktadienio rytą apie keturiasdešimt bėgikų su šalies vadovės sveikinimu ir kunigo palaiminimu iš Vilniaus širdies - Katedros aikštės - išlydėti į 600 km bėgimą. Pasveikinusi visus, prisidėjusius prie bėgimo Baltijos keliu iniciatyvos atsiradimo bei palaikymo, Prezidentė bėgikams linkėjo sėkmingo starto, neblėstančio ryžto ir stiprybės. Pasak šalies vadovės, laisvės ir vienybės žinia Baltijos keliu turi būti nešama visam pasauliui, o bėgikai yra laisvės, vienybės ir savo idealo ištikimybės simboliai. „Baltijos kelias - taip vadinasi 20 kartą jūsų bėgimas, Baltijos kelias, kuris prieš 20 metų parodė, kad svarbiausia yra laisvės dvasia, kad tik žmonės gali siekti patys savo laisvės ir išgyventi, išlaikyti savo valstybę savo rankose. Todėl visiems, ir vyresnės kartos, ir jaunesniems bėgikams, esu dėkinga, kad šį jausmą išlaikėte iki šiol, kad jį puoselėjate ir norite priminti, kad toks bėgimas yra mūsų visų idealų, vienybės ir laisvės siekių simbolis“, - kalbėjo D. Grybauskaitė. Lietuvos vyskupų konferencijos generalinio sekretoriaus padėjėjas kunigas Ričardas Doveika palaimino bėgikus, pašventino jų pasiimtus kryželius. Tarptautinis estafetinis bėgimas „Baltijos kelias“ vyksta jau 20-ąją kartą. Katedros aikštėje startavo bėgikai iš Lietuvos ir Latvijos, vėlesniuose etapuose prisijungs daugiau dalyvių. Sportininkai pabaigs bėgimą Taline.

G. BUSH PERSPĖJO APIE PUČĄ

Michail Gorbačiovo teigia, kad buvęs JAV prezidentas George Bush perspėjo jį dėl jo saugumo likus kelioms savaitėms iki 1991-ųjų rugpjūčio pučo.

Buvęs Sovietų Sąjungos vadovas ir Nobelio premijos laureatas nepavykusio sąmokslas 20-mečio išvakarėse teigė, kad G. Bush žinutę perdavė telefoninio pokalbio metu, praneša naujienų agentūra AFP.

Apie tai 80-metis M. Gorbačiovo prabilo interviu laikraščiui *Rossiskaja Gazeta*, kuriame taip pat dar kartą išreiškė apgailestavimą, kad jam nepavyko sovietų imperijos apsaugoti nuo iširimio ir sukritikavo savo demokratinį varžovą Boris Jelcin.

„G. Bush man paskambino. Jis citavo Maskvos mero Gavril Popov informaciją“, - apie 1991 metų rugpjūčio 19 dienos perversmą, kuriuo griežtos linijos šalininkai mėgino užkirsti kelią jo liberalioms reformoms, kalbėjo M. Gorbačiovo. Tačiau jis teigia nepatikėjęs JAV prezidentu, kadangi „reikia būti kvailiu“, kad nuspręstum jėga užimti valdžią, kai Sovietų Sąjungoje matomi esminių pokyčių ženklai.

„Nelaimėi, jie tikrai buvo kvailiai“, - kalbėjo M. Gorbačiovo.

Komunistų partijos maište prieš M. Gorbačiovo dalyvavo KGB vadovas ir jo paties viceprezidentas, taip pat Sovietų Sąjungos gynybos ir vidaus

reikalų ministrai.

Grupė senų partijos narių prie Juodosios jūros atostogavusiam M. Gorbačiovo skyrė namų areštą, paskelbė, kad dabar vadovauja jie ir kad liberalizacijos era baigėsi.

„Neturėjau vykti tą atostogų. Tai buvo klaida“, - pripažino M. Gorbačiovo.

Bandymas įvykdyti perversmą tęsėsi tris dienas, galiausiai valdžią Rusijoje perėmė jaunesnis M. Gorbačiovo varžovas B. Jelcin. Po kelių mėnesių Sovietų Sąjunga žlugo.

M. Gorbačiovo teigia, kad pradėjęs precedento neturėjusias programas **jis nesiekė palaidoti Sovietų Sąjungos** ir vis dar kritiškai vertina J. Jelcin sprendimą 1991 metų

JAV IR ES RAGINA TRAUKTIS

Washington/Briuselis, rugpjūčio 18 d. (ELTA). JAV ir Europos Sąjunga (ES) paragino Sirijos vadovą Bashar el Assad trauktis iš pareigų, praneša agentūra AFP.

B. el Asadui atėjo metas atsistatydinti, Washington pareiškė JAV prezidentas Barack Obama. Kartu jis paskelbė, kad užšaldomos visos Sirijos vyriausybės lėšos JAV. JAV

gruodį oficialiai paskelbti apie Sąjungos suirimą. „Jis taip troško valdžios. Reikėjo jį paskirti ambasadoriumi kokioje nors bananų respublikoje, kad jis ramioje ir gražioje vietoje galėtų rūkyti kaljaną“, - apie B. Jelcin kalbėjo M. Gorbačiovo.

finansų departamentas paskelbė siriškos naftos importo draudimą.

Iki šiol JAV vengė tiesioginių raginimų B. el Asadui trauktis, o tik teigė, kad Sirijos prezidentas neteko savo, kaip valstybės vadovo, teisėtumo ir kad Sirijai be jo būtų geriau.

ES taip pat paragino B. el Asadą atsistatydinti. Jis Sirijos gyventojų požiūriu neteko bet kokio teisiškumo, ketvirtadienį kalbėjo ES užsienio reikalų ministrė Catherine Ashton. Todėl esą jam būtina atsakyti valdžios.

B. el Asad nurodymu, Sirijos armija jau kelis mėnesius visoje šalyje imasi smurtinių veiksmų prieš demonstrantus. Žmogaus teisių aktyvistų duomenimis, nuo kovo vidurio žuvo daugiau kaip 2 tūkst. žmonių.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvoje neblokuojama interneto svetainė www.pokaris.lt, registruota Vokietijoje. Kiekvieną dieną ji dergia mūsų partizanus - Lietuvos laisvės kovotojus, vadindama juos banditais. Lietuvos vyriausybė tai svetainei leidžia veikti ir nereikalauja, kad Vokietijos valdžia uždraustų tos svetainės registraciją.

Tuo pačiu metu rusiškuose filmuose lietuviams rodoma, kokie taurūs, garbingi, „sąžiningi buvo Sovietų kariai, vadavę Europą nuo fašizmo. Bet tą sovietinio kario paveikslą galime palyginti su Rainių tragedija, kuri sadistinių žudynių sovietų karį išvaduotoją parodo kitoje šviesoje. Lietuvių tauta turi ne tik teisę, bet ir pareigą žinoti, kaip su ja buvo elgiamasi prieš penkiasdešimt metų. Gaila, kad apie lietuvių žudynes Amerikos Lietuvių Tarybos paruošta Lietuvos genocido paroda, nuvežta į Lietuvą, taip ir neišvydo dienos šviesos.

Iškilus KGB pulkininko M. Golovato skandalui, Rusijos pres. D. Medvedev pasakė, jog buvusios SSRS valstybės, kuri 1990 m. sausio 13-ąją Vilniuje žudė žmones, nebėra. Bet jis nutylėjo, kad sovietų rusai okupavo Karaliaučiaus kraštą ir jei neegzistuoja nacinė Vokietija, tai kodėl tiek metų „gaudomi“ nacių karo nusikaltėliai. Jie juk visi vykdė taip pat neegzistuojančios valstybės isakymus.

Ar ne keista, kad dar ir šiuo metu pasigirsta, jog Birželio sukilimas buvusi fatališka lietuvių klaida. Kasmet tam tikros jėgos vis juodžiau šmeižia sukilėlius ir triumfuoja, kad 2000 m. rudenį Seime nepriimtas Lietuvos valstybei svarbus įstatymas Lietuvos Laikinosios vyriausybės 1941 m. birželio 23 d. paskelbtas pareiškimo „Nepriklausomybės atstatymo deklaravimas“ pripažinti Lietuvos valstybės aktu. Tačiau moraliai tas pareiškimas yra Valstybės aktas.

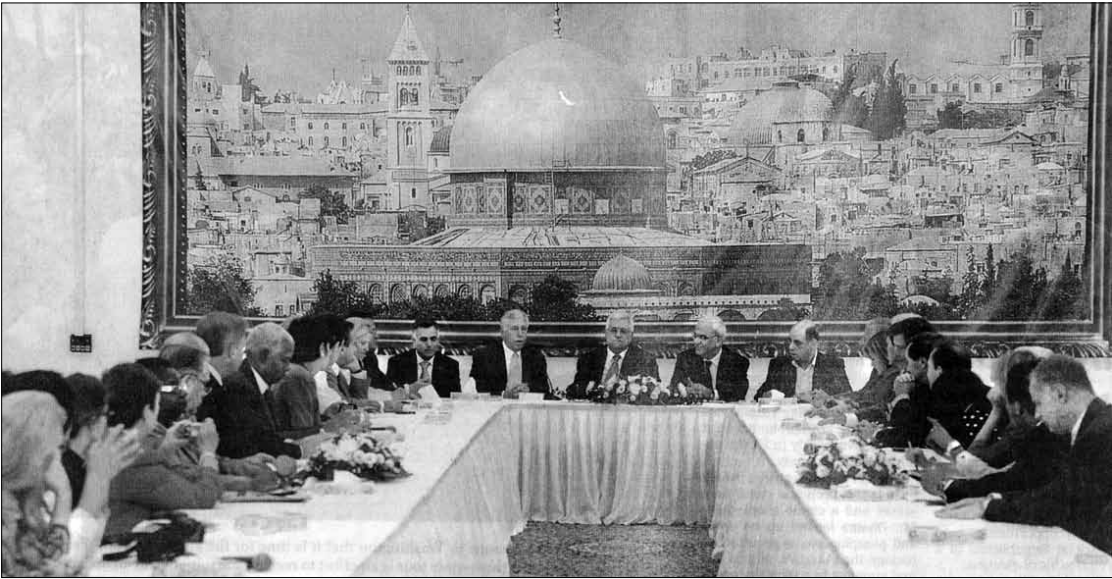
Kaišiadoryse augusio A. Brazausko vardu pavadintame miesto parke gali atsirasti velioniui prezidentui skirta lenta, biustas ar paminklas. Kaišiadorių savivaldybė skelbia šiam parkui sutvarkyti konkursą. Svarstoma pagerbti ir kitą žymų krašto žmogų - šviesaus atminimo kardinolą V. Sladkevičių.

Lietuvoje per septynis mėnesius daugiausia vaikų - 51 - įsi-vaikino Italijos gyventojai. Trylika našlaičių naujuosius namus surado Amerikoje, dešimt - Švedijoje ir šeši - Ispanijoje. Pernai užsieniečiai tėvų paliktus 115-ka vaikų įsivaikino labai noriai.

Gyventojai raginami grąžinti neteisėtai laikomus su KGB veikla Lietuvoje susijusius dokumentus. Gražinę tokius dokumentus pagal pusmetį galiojančią laikinąją įstatymą išvengs administracinės ir baudžiamosios atsakomybės – galimos baudos iki 2 tūkst. litų ar kalėjimas iki 6 metų. Jau antrą kartą valstybė skelbia amnestiją tiems, kurie turi neteisėtai įgiję, laikę ir neperdavę archyvams Lietuvoje veikusių buvusios Sovietų Sąjungos specialiųjų tarnybų dokumentus. 2007-aisiais galiojant laikinajam įstatymui sulaukta vos keleto bylų.

Lietuvos ypatingasis archyvas laukia visų su sovietų specialiosiomis struktūromis susijusių dokumentų nuo pat 1940-ųjų – iš tokių ir apie tokias struktūras kaip Vidaus reikalų liaudies komisariatas, Valstybės saugumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, vėliau Valstybės saugumo komitetas, NKGB, MGB, KGB, NKVD ir kiti sovietinių struktūrų padaliniai.

Rugpjūčio 18 d. ministras pirmininkas Andrius Kubilius viešėjo Kaune, kur be kitų susitikimų rado laiko susitikti ir su Kauno arkivyskupu metropolitu Sigitu Tamkevičiumi. Kaip po susitikimo teigė dvasininkas, jokių klausimų susitikimo metu nebuvo sprendžiama – tiesiog A. Kubilius užsuko draugiškai pakalbėti.

Palestiniečių vadovas Mahmoud Abbas, centre, su JAV Atstovų rūmų delegacijos nariais informacinio pasitarimo metu Vakarų kranto Ramallah mieste. Šį mėnesį 80 atstovų lankėsi Izraelyje, daugelis jų pirmą kartą, kai buvo išrinkti į JAV Atstovų rūmus. Palestiniečiai prašo Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą šį rudenį balsuoti už jų valstybės įsteigimą ir sudaro Washingtonui nepatogią situaciją, kadangi pastaruoju metu nebeaiškus prezidento nusistatymas, kalbėjo Eric Cantor, įtakingas žydų atstovas JAV Kongrese, dalyvavęs pasitarimuose su palestiniečiais.

Via Getty Images

Europoje gilėjant ekonomijei krizei, Vokietijos kanclerė Angela Merkel atvyko į Paryžių ir tarėsi su Prancūzijos prezidentu Nicolas Sarkozy Eliziejaus rūmuose kaip reikėtų subalansuoti 17-kos euro kraštų biudžetus, kad išvengus finansinių nemalonių.

JAV SVEIKATOS APSAUGOS REFORMA PRIPAŽINTA NEKONSTITUCINE

JAV apeliacinis teismas pripažino nekonstituciniū įstatymą dėl privalomojo sveikatos draudimo, kurį palaiko Barack Obama.

Pagal JAV apeliacinio teismo sprendimą, Kongresas viršijo savo įgaliojimus, reikalaujamas, kad visi be išimties JAV piliečiai pirktų sveikatos draudimą, arba, priešingu atveju, mokėtų baudą. Kitos įstatymo nuostatos paliktos galioti, skelbia BBC.

Įstatymas dėl šalies sveikatos apsaugos sistemos reformavimo buvo priimtas

BUVĘS SSRS PREZIDENTAS ŽINOJO APIE PLANUOJAMĄ PERVERSMĄ

Buvęs Sovietų Sąjungos premjeras Nikolaj Ryžkov, šiuo metu dirbantis Rusijos Federacijos Taryboje, rugpjūčio 19 d. pareiškė, jog tuometis šalies vadovas Michail Gorbačiovo žinojo apie planuojamą perversmą, kurį buvo mėginta įvykdyti 1991 metų rugpjūtį.

Duodamas interviu nau-

praejusiais metais prezidento B. Obamos iniciatyva.

Reforma siekiama, kad sveikatos draudimas būtų taikomas didesnei amerikiečių daliai nei iki šiol. Tačiau šiai idėjai amerikiečių visuome-

JAV administracija sulaukė deportacijas tiems neteisėtai atvykusiems žmonėms, kurie buvo atvežti į Ameriką jauno amžiaus, čia baigę pradžios mokyklą ir norėjo studijuoti kolegijose arba tarnauti kariuomenėje, ir kurie nėra pažeidę įstatymų. JAV senatorius Richard J. Durbin, kuris yra įteikęs Kongresui priimti specialų įstatymą prieš dešimt metų, sako, jog „tie jauni žmonės negali būti baudžiami už jų tėvų klaidas“ ir pagal jo įteiktą „Dream Act“ galės kreiptis dėl pasilikimo šiame krašte. Manoma, kad tokių asmenų gali būti du milijonai.

AP

jienų agentūrai „Interfax“ apie 20 metų senumo įvykius, N.Ryžkov priminė, kad prieš prasidedant 1991 metų pučui jis jau nebebuvo Sovietų Sąjungos vyriausybės vadovas.

„Niekaip nebuvo susijęs su perversmininkais – nepalaikiau su jais ryšio, ir jie su manimi nebendravo. Visa tai, kas vyko aplinkui, stebėjau iš šalies“, – pabrėžė N.Ryžkov.

Tačiau jis teigia, kad Sovietų Sąjungos prezidentas M.Gorbačiovo žinojo apie bręstantį perversmą.

„Kai Michail Gorbačiovo ruošėsi išvykti į Forosą (Krymo kurortą), jam prieš skrydį užsiminė, jog iš Maskvos išvykti nepatartina, nes gali įvykti perversmas. Tačiau Gorbačiovas kaip Pontijus Pilotas tiesiog nusiplovė rankas ir leido tiems žmonėms suprasti: vaikinai, darykite, ką norite; jeigu

nė audringai pasipriešino. Reformos kritikų nuomone, įstatymas iš esmės lems JAV medicinos perėjimą valstybės kontrolėn, dėl to ji taps mažiau efektyvi ir brangesnė.

Manoma, kad dabar sveikatos apsaugos sistemos reformos teisėtumą nagrinės JAV Aukščiausiasis teismas.

baigsis gerai, aš tuojau grįšiu, o jei blogai – jūs atsakysite už viską“, – aiškino N.Ryžkov.

Buvusio premjero nuomone, M.Gorbačiovo savo veiksmais, o galbūt savo „neveiklumu“, išprovokavo pučo organizatorius įgyvendinti savo planus.

„Visi vėlesni Gorbačiovo poelgiai – tiesiog vaikų tauškalai, ir ne daugiau. Foroso uoste stovėjo karo laivas. Jo apsauga buvo didžiulė. Taigi, jo gyvybei niekas negrėsė. Todėl manau, jog jis gudravo ir išsisukinėjo, ir, žinoma, jam tenka milžiniška atsakomybė už tai, kas įvyko, įskaitant Sąjungos subyrėjimą“, – pažymėjo N.Ryžkov.

Buvęs premjeras nurodė asmeniškai pažinojęs visus perversmininkų įkurto TSRS Valstybinio ypatingosios padėties komiteto (GKČ) narius, nes daugelis jų dirbo jo vyriausybėje.

LRT

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor
2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

DIKTATORIŲ SUSITARIMAS –
LIETUVOS PAVERGIMAS

Kai 1917 m. rudenį bolševikai užgrobė valdžią, paskelbė ir pažadą suteikti apsisprendimo laisvę visoms carizmo pavergtoms tautoms. Tačiau tą laisvę jie suprato proletariato interesų gynimą ir stengėsi susigrąžinti į būsimąją imperiją visas tautas, bandžiusias kurti savo valstybes.

1918-1919 metais V. Leninas ir L. Trockis tikėjosi sukelti revoliuciją Rytų ir Vidurio Europoje. Kurstė ir šelpė savo šalininkus ne tik Suomijoje, Lenkijoje, Baltijos šalyse, bet ir Vokietijoje ir Vengrijoje. Antantės sąjunga įvertino tą pavojų ir Tarybų Rusijai įvedė diplomatinę ir ekonominę blokadą. Todėl revoliucijos planus teko atidėti. Kremliuje įvyko staigus posūkis: jo valdovai nutarė įrodyti pasauliui, kad jų valstybė yra taiki ir gali normaliai sugyventi su kaimynais. Po aštrių ginčų Politbiure Maskva rugpjūčio 31 d. pasiūlė taikos derybas Estijai, o rugsėjo 11 d. - Lietuvai, Latvijai ir Suomijai.

Bet iš karto priimti Maskvos pasiūlymą nebuvo galima, nes Antantės valstybės pokario Europoje diktavo savo valią ir draudė tai daryti. Buvo tikima, kad bolševikų valdžią pavyks nuversti, ir caro valdymas bus atkurtas. Taikos derybos su komunistais reiškė jų valdžios pripažinimą. Lenkija skundė Lietuvą Antantei, kad Kauno valdžia yra vokiečių marionetė, neturinti gyventojų pasitikėjimo, kurie trokšta būti lenkų valdomi ir vėliau apkaltino mūsų Vyriausybę sudarius sąmokslą su bolševikais - tai buvo baisus melas. Todėl Lietuvos pripažinimas *de jure* buvo delsimas, kai Latviją ir Estiją Vakarai pripažino 1921 m. sausį, o mūsų valstybę dvejais metais vėliau - tik 1922 m. gruodžio 20 d. Kai estai pirmieji pasirašė su Rusija sutartį, tai ir Antantes priešiškus sumąžėjo. Anglija pritarė Lietuvai pasirašyti sutartį.

Lietuvos delegacijai vadovavo inž. Tomas Naruševičius, nariais buvo Petras Klimas, Juozas Vailokaitis, Vytautas Račkauskas ir Simonas Rozenbaumas, palankiausias Lietuvos žydų mažumos atstovas. Vos atvykusią delegaciją aplankė Lenino pasiuntinys ir atnešė jo paties parašytą svarbiausio, pirmojo būsimosios sutarties punkto tekstą: „*Rusija be atodairų pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis sėkmėmis ir gera valia visiems amžiams visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi Lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu*”.

Lietuvos delegacija buvo patenkinta, bet ji nežinojo, kad tas tariamas geradaris V. Leninas jau tada rengė Raudonosios armijos žygį į Vakarus - Varšuvą ir Berlyną, po kurio turėjo nebelikti ne tik nepriklausomų Baltijos valstybių, bet ir Lenkijos.

Vienui vieni buvome palikti ir 1939 m. rugpjūčio 23 d., kai buvo pasirašytas Molotovo - Ribbentropo paktas ir jo slaptieji protokolai, kuriuose pažymi, kad Lietuvos valstybės teritorija įeina į Sovietų Sąjungos įtakos sferą, o Liublino ir Varšuvos provincijos dalys į Vokietijos įtakos sferą - pagal pridėtą žemėlapi. Už Vokietijos Reicho vyriausybę pasirašė Joachim von Ribbentrop, o už Sovietų vyriausybės įgaliotas Viačeslav Michailovič Molotov, nepaisant fakto, kad tuo laiku tos valstybės buvo dar nepriklausomos.

S. Tūbėnas

(Pasinaudota William Shirer „The Rise and Fall of the Third Reich“ saltiniais.)

V. LANDSBERGIS:

DIDELIS ŽAIDIMAS, PRASTOKI ŽAIDĖJAI

Baltarusiškai nuspalvintas KGB smūgis Lietuvos valdžiai trinktelėjo geriausiai pasirinktu metu. Be abejo, jį galėjo paskatinti Rusijos valdžiai nepalanki M. Golovatov paleidimo afera, kurios skandalui neutralizuoti paprastai įjungiamas kitas skandalas. - Turim antai nuo vasario pasidėję kortą prieš žioplą Lietuvos vyriausybę, tai kada išmetam ant stalo? – dabar!

Jei ne tai, galėjo tokią šaunią „Gazpromo” priešų kompromitaciją dar palaikyti.

Susiklostė ir kitų palankių aplinkybių, kaip antai atostogos, tik ne visiems. Kai kurie skaičiavo ir dirbo ir trinktelėjo; kai kurie atosogavo; dar treči puolė pešti sau vidinės politinės naudos. Jovalas, kuris žalingas valstybei, bet gali būti kai kuo net naudingas, jeigu jį norės tvarkytis.

Rugpjūčio 10-ąją dieną V.Savukyno vedama diskusijos laida LT parodė ir priminė keletą reikšmingų dalykų.

Politinio išvalgumo stoką, pirmiausiai Teisingumo ministerijos pareigūnams, prikišinėjo ir garsiausiai kaltino tie, kurie metų metais rėkdavo prieš reikalų „politizavimą”. Nekiškite visur politikos, neieškokite nebūtų klastų ir sąmokslų, tegul valdininkai dirba kiekvienas savo darbą, tik šiukštu nepagadinkite tautai (t.y. mums) svarbių ekonominių sandėrių ir panašiai - **tie šauksmai aidėdavo vis iš kairės ir galėjo turėti poveikio net centro dešiniajai vyriausybei. O dabar tie patys kaltina – kodėl nematėt KGB politinių kėslų!** Kodėl elgėtės biurokратиškai, be politinės nuovokos?

Tokia pirmoji lietuviška įdomybė. Išvirstama tokiomis kokių kada reikia. Su prisvilusiais korupciniais padais tampama prakilniu gražyliu.

Esu jau kalbėjęs, komentuodamas praėjusį šeštadienį - sekmadienį, kad bemaž **visų demokratijų klaida yra traktuoti diktatūras kaip normalius partnerius**, nors šioms abipusio bendradarbiavimo visai nereikia, tik išnaudoti ir įvelt.

Mes, dėl savo istorinės patirties kai ką geriau suvokiantys, galėtume naudoti paprastą testą: norite pagalbos, tai septynioliką kartą prašome padėti mums. Pavyzdžiui, kai reikalaujate padėti kurpti ligotos merginos „teroristinę” bylą. Pilna likę visokių Golovatovų, ponai draugai, ir

Makutinovičių, ir kitų omonininkų, net kažkada nuteistasis, o jūsų priglaustas Rainių žudikas Petras Raslanas, net pabėgęs po teismo nuosprendžio Stanislavas Mickevičius, - tad seniai laukiam jūsų kilnios pagalbos. Tačiau taip bendrauti reikia orumo ir savarankiškumo, deja.

O šiaip jau viskas tinka ir mūsų artimajam rytų kaimynui, sėdinčiam tiesioginėje valstybės ir slaptųjų tarnybų sąjungoje su tuo dideliu. Baltarusijos represininkai, atseit, reikalavo jiems tokios reikalingos „pagalbos”. **O ar jie suteikė nors kiek pagalbos Vytauto Pociūno žūties tyrimui**, jeigu tas bent iš Lietuvos pusės būtų buvęs sąžiningas? Ne. Viską padarė, mūsų kairiesiems „reikliesiems” sutinkant, kad pulkininko galimo paaukojimo byla būtų numarinta ir palaidota ligi šiol. O joje prasisukę Baltarusijos opozicijos finansavimo klausimai dabar ataidi kaip dar viena patyčių interpretacija - kažkas jam vaidenosi, - nors ne vienam širdy baugu, kad anoji KGB išmes dar ir tą kažką prieš visą Lietuvą.

Beje, kairioji ir laikrastinė opozicija visai nevengia smerkti tiesiog Lietuvos, kuri jau visai susikompromitavusi, „prie gėdos stulpo” prikalta išdavikę ir kuo gražiau. Vaikeliai vaikeliai, pasakytų jinai: ar aš tai ne jūs patys? Gal susitarkite, kuo esate ir kuo norite būti, ne tik valdžiukėje.

Dviguboji KGB gražiai išprovokavo daugelį tampočių subjektų, kurie dabar jau pripažino (anksčiau neigę) finansinę užsienio pagalbą opozicijai, kad Maskvos ir Minsko diktatūros populistškai juolab aršiau niekintų tuos, kurie „ima pinigų”. Valdiškos spaudos ir TV monopolio praplautai liaudžiai daug nereikia. **Kam tasyk padedame?**

Na, ir vidinė atsakomybė už košytę. Manau, **teisingumo ministrui derėjo tuoj pat grįžti iš atostogų**, kad baigtusi bejėgiškai formalūs pavaduojančio vaikino nušnekėjimai. Viceministru pabūti mat neužtenka priklausyti reikiamai partijai. Juolab, kai tenka kalbėti ir už „ministeriją”, kuri nieko netirs, o jei kas nori pasidžiaugti - ir už Vyriausybę, už Lietuvą. Politinio pasitikėjimo pareigūnas pasirodo visai ne politikas, tiesiog vienas iš masės valdininkų, kuriems atkakliai įkalinėta: nepoliti-kuokim, dirbkim savo darbą. Padirbo. Dabar čiužinės dėl M. Golovatov.

Kas asmeniškai pasirašė

informacijos perdavimą - be abejo, atsako. **Juk visą mėnesį svarstė, ar kreiptis į bankus. Vienam jų suabejojus, pasitelkta teismas.** Dar trys mėnesiai, kol prasisunkė iki URM. Tas perspėjo, bet mes, klerkas, jau buvome pasirašę!

Ar iš to nūnai seks sovietinė išvada - venk bet ką pasirašyti, tik stumk nuo savęs!- ar ji reikalaus iš pareigūnų pasirašinėti atsakingai, t.y. pasitariant? Su savo ministru, o per jį - su kitais ministrais ir Vyriausybės galva, jeigu tik junti politinę atsakomybę už veiklą ypač jautrioje demokratijos – nedemokratijos (režimų) santykių zonoje. Nebendradarbiausim!- visai negudrus viešas atsakymas užuot apsisprendus: galvosim, ką darom, su kuo riešutaujame.

Kadaise buvo tokia samprata: „apolitiškumas” su visai kita autoritarine prasme, tačiau štai demokratinėje struktūroje ji išlenda netikėtais šonais ir kisieliaus krantais.

Ne visai aišku, kodėl A. Beliackis, Vilniuje sužinojęs, kas jam nelemtai prieš keletą mėnesių padaryta ir kas dabar gresia, grįžo į Baltarusiją, kad ten jį suimtų. Kodėl Baltarusijos KGB laukė ištisą pusmetį, lengviau suprasti. Politikoje svarbu momentas, o čia politinė akcija. Bet pakankamai aišku, kad ir mūsų valstybės gyvenime yra netikęs bruožas, kuris turėjo neigiamos reikšmės.

Tai Vyriausybės plūduriavimas fasadinės draugystės klube, valdžia be savo vadžių, koalicinis ne kolektyvinis veikimas atskiruose partijų kiemuose dar su vidiniais šantažais - žiūrėk, išeisim. Negali nematyti, kad ir tai prisidėjo prie komunikacijos ir pasitarimo stokos štai tokiu skaudžiu klausimu.

Kai ką ministrų bendrijos veikloje reikia keisti, o šitą stilių - pirmiausiai. Čia visa Vyriausybė turi būti darbo grupė.

Pabaigai - dėl LT laidos žanro. Kadangi jau įsivyravo prasta pažiūra, neva politiniai svarstymai ekrane tolygūs boksui, ir kuo daugiau kraujo kam iš nosies – tuo įdomiau publikai, itin svarbus tampa neutralaus referi vaidmuo. Kai *referi* trukdo spaudžiamam ir besiginančiam, o dar ir pats jam užtvoja į sprandą, tai jau lietuviškas politinis boksas nacionalinės žiniasklaidos ringe. Normaliai būtų vengtina.

DARNIAM LIETUVOS KŪRIMUI SVARBUS KIEKVIENO PILIEČIO INDĖLIS

Vilnius, rugpjūčio 19 d. (ELTA). Prezidentė Dalia Grybauskaitė padėkojo visuomeninio sambūrio „Patirtis“ atstovams už rūpestį Lietuvos tapatybe, lietuvių kalbos puoselėjimą ir aktyvumą valstybės vadovams teikiant siūlymus dėl aktualių švietimo, ekonomikos, kultūros problemų sprendimo.

Prezidentūroje buvo aptartos ir sambūrio keliamos Lietuvai aktualios problemos.

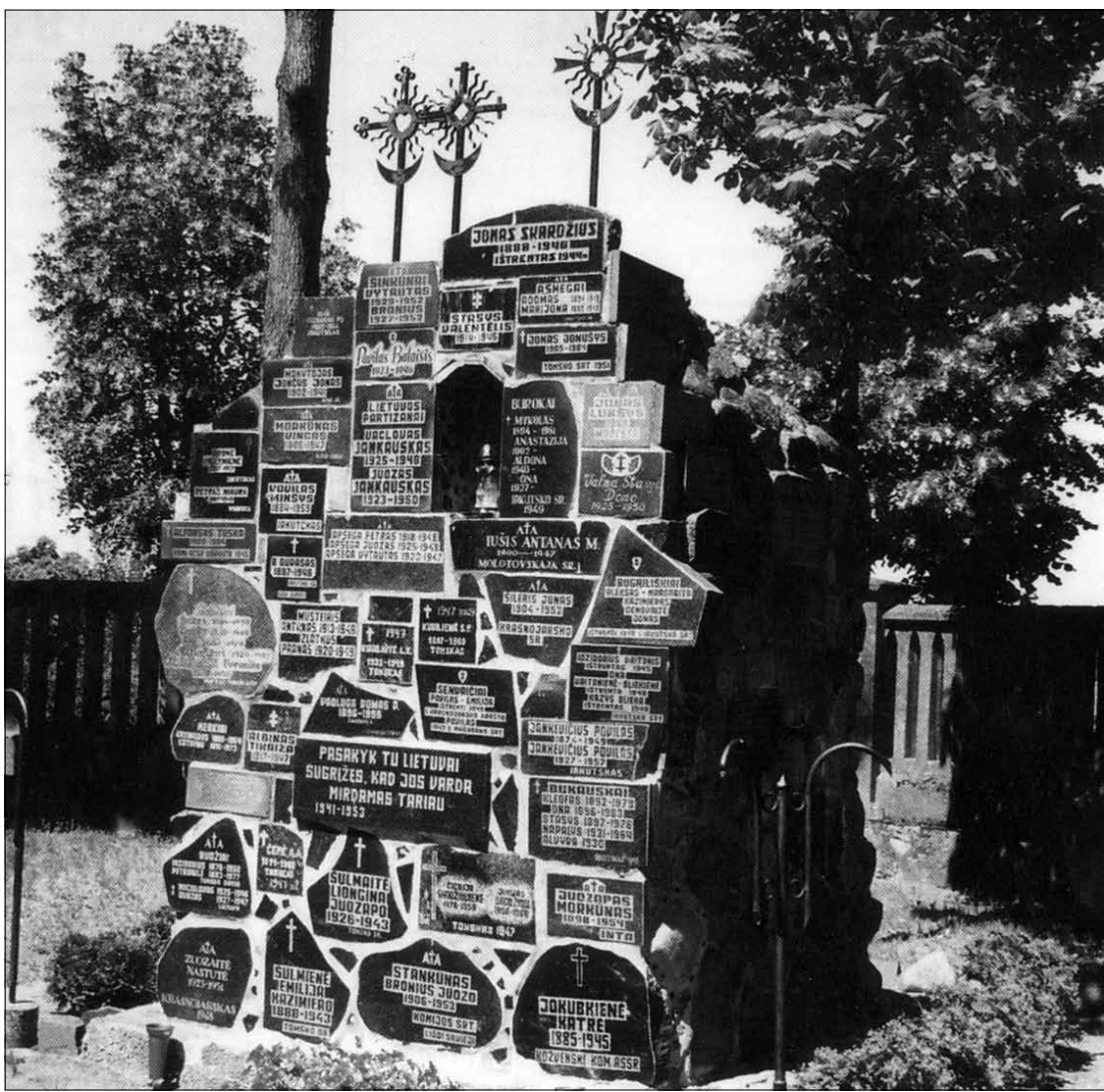
Organizacijos pirmininkas, profesorius, buvęs Vilniaus universiteto rektorius Jonas Kubilius, aktorius Donatas Banionis, žurnaliste Nijolė Baužytė, menotyrininkas Romualdas Budrys, inžinierius Albinas Jasiūnas, istorikė Irena Regina Merkienė, teisininkas Stasys Vėlyvis, kalbininkas Zigmas Zinkevičius, agrarinių mokslų daktaras

Zigmas Tadas Urbonas išsakė šalies vadovui savo nuomonę svarbiais valstybės bei visuomenės klausimais, siūlė galimus būdus jiems spręsti.

„Diskutuojant valstybės ir visuomenės klausimais būtina siekti sutarimo, bendrų, visiems priimtinių valstybės gyvenimo problemų sprendimų“, - teigė Prezidentė.

Valstybės vadovės ir sambūrio „Patirtis“ narių įsitikinimu, visų kartų, o ypač šalies šviesuomenės - mokytojų, menininkų, mokslininkų - aktyvi pilietinė pozicija ypač svarbi ugdant Lietuvos piliečius ir patriotus, puoselėjant bendras vertybes. Prezidentė paragino senjorus ir toliau aktyviai prisidėti prie darnios Lietuvos kūrimo.

Prezidentė taip pat pasveikino profesorių J. Kubilių 90-mečio jubiliejaus proga.

Paminklas Kupiškio bažnyčios šventoriuje to krašto tremtiniais atminti.

PARAGINO TEISINGUMO MINISTRĄ ĮVERTINTI SAVO PAVALDINIŲ ATSAKOMYBĘ

Vilnius, rugpjūčio 18 d. (ELTA). Prezidentė Dalia Grybauskaitė ragina griežtai ir nedelsiant įvertinti atsakinių Teisingumo ministerijos pareigūnų, Baltarusijai išdavusių opozicionieriaus Alesiaus Beliackio finansinius duomenis, atsakomybę. Teisingumo ministras Remigijus Šimašius sako tai darysiąs neatidėliodamas.

„Prezidentė pabrėžė, kad ministras turi griežtai ir nedelsiant įvertinti informaciją Baltarusijai perdavusių Teisingumo ministerijos pareigūnų atsakomybę. Pasak šalies vadovės, šis incidentas parodė tarpinstitucinio koordinavimo stoką. Vyriausybė turi užtikrinti sklandų ir efektyvų valstybinių institucijų tarpusavio bendradarbiavimą“, - ketvirtadienį po šalies vadovės susitikimo su teisingumo ministru sakė Prezidentės patarėja Živilė Didžgalvienė.

Prezidentė laikosi nuomonės, kad nepriklausoma ir demokratinė Baltarusija buvo ir yra Lietuvos nacionalinis interesas.

Teisingumo ministras sako, kad Tarptautinės teisės departamento vadovė Aušra Bernotienė, išdavusi duomenis, jau pateikė savo paaiškinimus, yra sudaryta darbo grupė, vertinanti ne tik jos, bet ir kitų ministerijos pareigūnų

veiksmus.

„Galiu užtikrinti, kad vertinimas bus atliktas ir greitai, ir padarytos labai principingos išvados, ir tiek, kiek žmonės yra atsakingi už dalykus, kurie neturėjo įvykti, tai visa atsakomybė bus labai atitinkama ir greita“, - sakė R. Šimašius.

Ministras teigė iš Prezidentės neišgirdęs raginimo prisiimti asmeninę atsakomybę. Pasak R. Šimašiaus, svarbu nustatyti svertus, kaip išvengti panašių nesusipratimų ateityje, bei kad atsakytų asmenys, atlikę atitinkamus veiksmus.

Teisingumo ministras detalizavo, kad informaciją Baltarusijai perdavusios Tarptautinės teisės departamento direktorės paaiškinime nurodoma, jog perduodama informacija pareigūnams atrodė nesusijusi su galimu žmogaus teisių gynėjo persekiojimu. Dėl šio įvykio, pasak ministro, kaltę teks prisiimti trims Teisingumo ministerijos pareigūnams - specialistui, skyriaus vedėjui ir departamento direktorei - pasirašiusiems ir vizavusiems teisinės pagalbos prašymą. R. Šimašius neatmetė, kad jiems pagal tarnybinio nusižengimo tyrimą gresia nuobaudos, valstybės tarnautojai gali būti atestuojami ir pažeminami kvalifikacinėje kategorijoje, departamento

vadovė gali netekti darbo.

Pasak R. Šimašiaus, jam kyla klausimų dėl fakto, jog departamento vadovės vyras Baltarusijoje turi advokatų kontorą. Šią aplinkybę pavesta išsiaiškinti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai (VTEK). „Iki šiol neturėjau progos abejoti, kad tai gali daryti įtaką šios pareigūnės veiksmams, bet tikrai laikiu VTEK išvados“, - teigė ministras.

LIETUVOS KARINIAI LAIVAI LATVIJOJE

Vilnius, rugpjūčio 16 d. (ELTA). Trys Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų priešmininiai laivai „Sūduvis“, „Kuršis“ ir „Skalvis“ dalyvaus Baltijos priešmininės kovos eskadros (BALTRON) Latvijos teritoriniuose vandenyse ir išskirtinėje ekonominėje zonoje vykstančiose pratybose.

Šie laivai prisijungs prie BALTRON eskadrai priskirtų laivų pratybų, vykstančių nuo rugpjūčio 8 dienos, ir dalyvaus baigiamajame šių pratybų etape.

Šiais mokymais tobulinami karinių laivų gebėjimas vykdyti bendras operacijas jūroje, įgūdžiai planuoti ir vadovauti junginio operacijoms. Mokymai vyksta pagal NATO procedūras.

Baltijos karinių laivų junginys BALTRON įkurtas 1998 m. Junginį sudaro jam priskirti Lietuvos, Estijos ir Latvijos karinių jūrų pajėgų laivai ir iš šių šalių atstovų sudarytas tarptautinis štabas.

LIETUVOS KARIUOMENĖS VADAS JAV KARINIŲ PAJĖGŲ VADAVIETĖJE

Vilnius, rugpjūčio 17 d. (ELTA). Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvydas Pocius ir jį lydinti delegacija rugpjūčio 17-18 dienomis Garmiše (Vokietija) dalyvaus JAV karinių pajėgų vadavietės Europoje (EUCOM) rengiamoje konferencijoje „Tvirtos partnerystės“. Joje planuoja dalyvauti 22 JAV kuruojamoje programoje dalyvaujančių Europos šalių kariuomenių vadai ir 22 JAV valstijų Nacionalinių gvardijų vadai.

Renginio vadovas - EUCOM vadas admirolas James Stavid. Jis yra ir vyriausiasis NATO pajėgų Europoje vadas. Konferencijos metu didžiausias dėmesys bus skiriamas krizių valdymo ir humanitarinės pagalbos sritims aptarti.

Konferencijoje bus siekiama gerinti JAV kuruojamoje programoje dalyvaujančių šalių bendradarbiavimą, nustatyti reikalingus pajėgumus humanitarinės pagalbos ir krizių valdymo srityse Europos regi-

one. Joje taip pat bus siekiama padėti pamatus regioninėms krizių valdymo strategijoms, pasidalyti patirtimi, aptarti galimus trūkumus ir pavojus kiekviename regione.

Kartu su Lietuvos kariuomenės vadu, pasak Krašto apsaugos ministerijos pranešimo, konferencijoje dalyvaus Jungtinio štabo viršininkas pulkininkas Vilmantas Tamošaitis ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus pavaduotojas vidaus tarnybos pulkininkas Artūras Račkauskas.

Lietuva JAV kuruojamoje programoje dalyvauja nuo 1993 m. aktyviai bendradarbiaudama su JAV Pensilvanijos valstijos nacionaline gvardija. Pensilvanijos nacionalinė gvardija rengia kursus ir seminarus Lietuvos kariuomenės atstovams, siunčia savo instruktorius ir stebėtojus į pratybas Lietuvoje. Lietuvos kariai taip pat vyksta į pratybas, dalyvauja instruktorių rengimo programose ir kituose renginiuose Pensilvanijoje.

RUSIJOS ORLAIVIS VIRŠ LIETUVOS ATLIKS ŽVALGYBOS SKRYDĮ

Vilnius, rugpjūčio 18 d. (ELTA). Ketvirtadienį Rusijos ir Baltarusijos specialistai orlaiviu AN-30B virš Lietuvos atliks žvalgomąjį skrydį. Toks skrydis bus atliktas pagal tarptautinę Atviros oro erdvės sutartį. Jo tikslas - patikrinti, kaip laikomasi galiojančių gincluotės kontrolės susitarimų.

Tokie skrydžiai vykdomi ne tik virš Lietuvos teritorijos,

bet ir visose Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) šalyse. Lietuvos karininkai taip pat dalyvauja tokio pobūdžio skrydžiuose kitose ESBO šalyse.

Atviros oro erdvės sutartį Seimas ratifikavo 2004 m. Susitarimas reglamentuoja prie jo prisijungusių valstybių žvalgybos orlaivių skrydžius virš kitų sutarties šalių teritorijų.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

HALINA MOŠINSKIENĖ (g. 1911)

Mokytoja, Kaunas

APDOVANOTA PASAULIO TAUTŲ TEISUOLIO ATMINIMO MEDALIU IR GARBĖS RAŠTU (1982)

Pirma iš kairės išgelbėtoji Beba Taborysky, trečia: Halina Mošinskienė, šalia - Algirdas Mošinskis, Jeruzalė (1983).

Su šia šeima - Halina ir Paulo didmiestyje. Iš pirmo Algirdo Mošinskiais - susitikau ir susipažinau Brazilijoje, San

Paulo didmiestyje. Iš pirmo žvilgsnio A. Mošinskis man pasirodė panašus į operos te-

atro veteraną -languotas švarkas, po kaklu „peteliškė“, be perstojo „peša“ ilgutėliausias cigaretės. Jis didžiuodamasis kalbėjo apie žmoną Haliną. Jos senelė Liudvika Didžiulienė-Žmona buvo rašytoja, platino caro valdžios draudžiamą lietuvišką spaudą, rėmė svetur besimokančius lietuvius mokslivius... Senelis Stanislovas Didžiulis - aušrininkas, tautinio atgimimo veikėjas, Sibiro tremtinys. Tėvas - žmonių gerbiamas gydytojas Antanas Didžiulis. Halina studijavo prancūzų kalbą Kauno Vytauto Didžiojo universitete, mokytojavo Panevėžio ir Kauno gimnazijose. 1947 m. kartu su vyru atsidūrė Brazilijoje. Vadovavo lietuvių bendruomenės literatūros būreliui, rašė noveles, recenzijas, vertė. Giminės genai, matyt, lėmė jos nusistatymą bet kuriomis aplinkybėmis ginti žmogaus laisvę ir orumą. Todėl ji slėpė nuo nacių teroro Lietuvos žydus, todėl pasirinko tremtinio gyvenimą.

Štai ką A. Mošinskis rasė apie karo metus: „...Mūsų namas buvo pilnas iš geto pabėgusių žydų. Žodis ‚pilnas‘ gal kiek ir perdėtas, bet atsimenu bent tris asmenis - advokatę Sonią Ginkaitę, persirengusią

kaimietės drabužiais, aprūpin-tą lietuvišku pasu ir apsime-tančią mūsų namų tarnaitę, jos brolių gydytoją Ginką, o trečia buvo ponia Beba Taborysky (pagal dabartinę jos vyro pavardę) - ji nakvodavo pas mus”.

Vieną dieną buvęs Lietuvos kariuomenės gydytojas Patas, vokietis, pasijutęs aukštesnės rasės, pareikalavo, kad Mošinskiai, palikę visus daiktus išeitų iš buto. „Man buvo gaila mano didelės bibliotekos - apie 1000 tomų brangių meno istorijos veikalų”. A. Mošinskis, pažįstamiems patarus, pasikvietė - gal padės? - aukšto rango vokiečių, Generalinio komisaro Lietuvoje T.A. von Rentelno adjutantą baroną Ventą fon Ropą (kilusį iš dvarininkų nuo Radviliškio). Baronas linksmiai pasakojo, kaip jie degino ligoninę, kaip žydės gailestingosios seserys išnešdavo ant neštuvų gimdyves su naujagimiais ir kaip vokiečiai kulkosvaidžių ugnimi visus nuskindavo.

Sonia Ginkaitė, kuri atnešdavo valgius, girdėdama esesininko pasakojimą, pradėjo nervintis. „Tai pamačiusi mano žmona, - prisiminė A.

Mošinskis, - paprašė ją likti virtuvėje ir pati pradėjo mums patarnauti vietoj Sonios. Net dabar su šiuo prisimenu tą dieną, kai mūsų name vienu metu buvo ir žudikas esesininkas, ir keli iš geto pabėgę žydai. Net dabar tebesistebiu žmonos šaltakraujiškumu bei susivaldymu. Gal ne veltui ji gavo medalį Izraelyje”. 1983 m. Algirdas ir Halina Mošinskiai buvo pakviesti į Izraelį. Čia Halina susitiko su ta pačia Beba Taborysky, kurią gelbėjo siaubingais karo metais. Halina su vyru apsilankė Jeruzalės Jad Vašem memorial-muziejuje.

Atminimo kalne, Teisulių alėjoje, Halina pasodino pušaitės daigelį. Greta įbesta metalinė lentelė su įrašu: „Halina Mošinskis - Lithuania”. Tuo metu tai buvo šešioliktas lietuviškas medelis šioje alėjoje.

Muziejaus salėje H. Mošinskienei buvo įteiktas Pasaulio Tautų Teisulių diplomą prancūzų ir hebrajų kalbomis bei medalis su įrašu: „Halina Mošinskis - dėkinga žydų tauta”. Halina sujaudinta padėkojo trumpa kalba, užbaig-dama savo senelės Liudvikos Didžiulienės-Žmonos žodžiais: „Džiaugiuosi, kuomet galiu nors vienam žmogui ašaras nušluostyti. Tai nedaug, tai kaip lašas mariose. Bet jeigu kiekvienas iš mūsų nušluostytų ašaras nors vienam varguoliui, tai jau būtų lengviau gyventi”.

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos”.

LOJALUMAS VALSTYBEI

Algimantas Zolubas

Lietuvos partizanai lojalumą savo tautai ir jos valstybei įrodė padėdami galvas ant Tėvynės laisvės aukuro

Atsivertę „Dabartinės lietuvių kalbos žodyną“, rasime, kad lojalus pilietis(ė) yra bent išoriškai ištikimas valdžiai, neperžengiantis teisėtumo ribų. Toks apibrėžimas aki-vaizdžiai neatspindi žodžio „lojalumas” esmės ir prasmės.

Pastaruoju metu ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje šis žodis vis dažniau vartojamas kalbant tik apie verslą ir personalo vadybą, nes lojalus personalas tampa svarbiausiu įmonės pranašumu konkurencinėje kovoje. Tarkim Japonijoje, lojalumas savai firmai iškeltas į tokį lygį, kad atėję į darbą darbuotojai, gieda firmos himną. (Lietuvoje atliekamų darbuotojų lojalumo tyrimų rezultatai rodo, kad darbuotojų prisirišimo prie darbovietės indeksas yra vienas žemiausių Baltijos šalyse ir Europoje). Iš tikrųjų lojalumas turi platesnę ir gilesnę prasmę.

Jei panagrinėsime lojalumo apibrėžimą kituose žo-

dynuose, sužinosime, kad lojalumą galima apibūdinti kaip ištikimybę ir atsidavimą asmeniui, bendrai veiklai, institucijai ar organizacijai, šaliai. Lojalumas bendražmogiškiems, laisvės ir demokratijos principams, savai tautai ir valstybei yra esminiai pilietinės visuomenės, kuri ir sudaro demokratinę valstybę, dėmenys. Pagrindiniai lojalumo komponentai yra ištikimybė ir atsidavimas.

Nors šios taip svarbios savybė neįrašytos į renkamųjų ar skiriamųjų asmenų į atsa-kingus postus reikalavimus, jokiais matais nematuojamos, jos netiriamos melo detektoriais, jų nenagrinėja teismai, tačiau priimant, renkant ar skiriant asmenis į atitinkamas struktūras, į jų lojalumą kitose šalyse atsižvelgiama itin rimtai.

Pastarųjų dienų skandalingi mūsų valstybės struktūrų veiksmai, susiję su Baltarusijos visuomenės

veikėjų išdavimu tos šalies diktatoriškam režimui, yra tų struktūrų lojalumo laisvės ir demokratijos principams stoka, esminė priežastis. Dabar galima ieškoti ir nerasti atsakingųjų už kokio įstatymo ar norminio akto pažeidimą, nors akivaizdu ir tikra, kad šiuo atveju suveikė lojalumo stoka laisvės ir demokratijos principui mūsų teisingumo struktūrose. Teisingumo ministras atsistatydinti neketina, Premjeras ir Prezidentė atsistatydinti nesiūlo, nes lojalumo reikalavimas ministrui nenumatytas. Deja, šis incidentas mūsų politinėje erdvėje nėra išimtis, **nelojalumu tautai ir jos valstybei paženklinti kai kurie veiklūs politikai ir net partijos.**

Antai Europos Parlamente dirba rusas Viktoras Uspaskichas, kuris nuo Lietuvos teisėsaugos slapstėsi Rusijoje, ten net į politinį prieglobstį taikėsi, lenkiškos kilmės lietuvis su „lenko korta” Valdemaras Tomaševskis, kuris ten Lietuvą dergia, kosmopolitas su Lietuvos ir Izraelio pilietybe Leonidas Donskis, kuris tik pamokslauti Lietuvai iš Briuselio sakyklos sugeba.

Ar įmanoma tvirtinti, kad šie politikai, įvertinus jų veiksmus, yra lojalūs Lietuvai? O kas dedasi mūsų Seime? Į Lietuvos Seimą pakliūna Lenkų rinkimų akcijos ir Rusų sąjungos atstovai. Juk šios partijos ne tik veiksmomis, bet jau ir pačiais pavadinimais negali būti lojalios Lietuvos valstybei, nes jų ideologija nukreipta į lojalumą kitai valstybei, o iš lojalumo stokos būna sąmokslai, išdavystės.

Asmens veržimasis į valdžias, žinant savo nelojalumą ar lojalumo stoką valstybei, yra nesąžiningas, nedoras, smerktinas elgesys. Kita vertus, tokius asmenis renka visuomenė ar skiria atitinkamos valstybės institucijos, todėl tenka vertinti visuomenės bei institucijų lojalumą valstybei. Jų vertinimą gali atlikti tik išugdyta pilietinė visuomenė.

Lojalių valstybei politikų, visuomenės veikėjų, Bažnyčios priedermė – ugdyti ir formuoti pilietinę visuomenę, demokratinės valstybės pagrindą ir turinį. Kaip parodė mūsų respublikos dvidešimtmetė patirtis, šis procesas vyksta vangiai, todėl reikalauja sutelktų visų institucijų pastangų.

NAUJI EUROPOS AREŠTO ĮSAKYMAI ĮTARIAMIESIEMS MEDININKŲ BYLOJE

Generalinis prokuroras Darius Valys rugpjūčio 18 d. pasirašė naujus Europos suėmimo įsaką trims Rusijos piliečiams, kurie įtariami prieš 20 metų dalyvavę Medininkų žudynėse. Anot Generalinės prokuratūros pranešimo, sumėmimo įsakai parašyti buvusiems Rygos OMON pareigūnams **Andrej Laktionov, Česlav Mlinyk bei Aleksandr Ryžov.** Jie įtariami karo nusikaltimais ir nusikaltimais žmoniškumui.

Generalinis prokuroras praėjusią savaitę sakė, kad artimiausiu metu į Rusiją turėtų būti siunčiami nauji įtarimai dėl nusikaltimų žmoniškumui Lietuvos pasienyje dirbusių septynių Lietuvos pareigūnų nužudymu 1991 metais įtariamiesiems asmenims. Tikėtina, kad įtariamieji vėliau bus teisiami už akių Lietuvoje.

Generalinė prokuratūra neseniai perkvalifikavo įtarimus buvusiems Rygos OMON pareigūnams - jie dabar įtariami nebe Lietuvos pareigūnų nužudymu einant pareigas, o nusikaltimais žmoniškumui. **LRT**

Dainavos vasaros stovykloje jaunieji ateitininkai dažnai prisiminė, svarstydami tautiškumo principą, kad lietuviai laimės tarptautines krepšinio pirmenybes ir vėl galėsime didžiuotis savo tauta.

K. Razgaičio nuotr.

ARGENTINA

97ųjų metų sukaktuvės

Švenčiant mūsų draugijos 97-tuosius gyvavimo metus, liepos 31 d., mūsų patalpose vyko meninė sukakties programa ir Sukaktuviniai pietūs. Susirinko daug publikos bei kitų lietuviškų organizacijų atstovai, kurie sveikino mūsų draugiją šios sukakties proga.

Pasirodė mūsų tautinių šokių grupės „Dobiliukai“, „Dobilas“ ir „Gintaras“. Buvo paruošta nedidelė paroda su mūsų bibliotekos medžiaga, kur buvo eksponuoti keli iš seniausių lietuvių kalboje spausdinti Argentinoje egzemplioriai. Norime pažymėti kad Irena Stankevičienė padovanojo mūsų bibliotekai, buvusio daug metų PLB pirmininko Broniaus Nainio dvi jo parašytas ir išleistas knygas – „Lietuvos laisvinimo kelio“, Vilnius 2010 m. ir „Lietuva – Mano širdis ir siela“ Vilnius, 2011 m. Gavome ir raštiškų sveikinimų, už kuriuos labai dėkojame.

Baigiant programą tarė žodį SLA pirmininkas, inž.

Jurgis Brazaitis, kuris padėjo visiems atsilankiusiems už gautus sveikinimus bei linkėjimus.

Kultūros reikalų komisijos veikla

SLA Kultūros reikalų komisija kviečia visus į susitikimą su Basilio Gibavičiu, rugpjūčio 28 d., 17:30 val. pristatysime kino filmą „Paskutinis žmogus“, Gibavičiaus biografiją ir Aklųjų nacionalinio simfoninio orkestro istoriją, kur mūsų svečias yra paskutinis šio orkestro kūrėjų dar gyvas. Taip pat dalyvaus šio filmo direktorius, ir abu atsakys į publikos klausimus. Įžanga laisva ir nemokama.

Sveikiname Joną Igną Fourment Kalvelį ir visą radijo programos „Lietuvos aidų“ darbuojančių grupę 300-jų laidų proga.

Olga Iness Talo įteikė mūsų draugijai savo paruoštą darbą apie Lietuvius imigraciją į Argentiną, kuris buvo pristatytas Katamarkos provincijos Nacionaline universitete Istorijos suvažiavime, rugpjūčio 10/13 dienomis. Buvo galima pasiskaityti mūsų

CHICAGO, IL

Lietuvių fondas 2011-ųjų metų lietuviškai veiklai skyrė \$408,455.00 Litanistinėms mokykloms ir bendrai švietimui skirta 112,758.00. Per pastaruosius septynerius metus lituanistinėms mokykloms buvo skirta beveik pusė milijono dolerių. Studentų stipendijoms skirta 370,200.00 dol. Kultūrinei veiklai skirta 70,000.00 dol. Žiniasklaidai 19,750.00 dol. Visi paskirstymai yra paskelbti Lietuvius fondo brošiūroje „Liepsna“. Lietuvius fondo sukaktuvinis 50 metų renginys bus 2012 m. balandžio 14 d., The Hyatt Lodge, Oak Brook, IL.

bibliotekoje.

Tautinių šokių ansambliai „Dobilas“ ir „Gintaras“ repetuoja šeštadieniais, nuo 16 val. ir 19 val. vadovauja Enrique Cikota. Vaikučių „Dobiliukų“ grupė, vadovaujama Nelly Zavickaites-Mahne, taip pat repetuoja šeštadieniais, 17:00 val.

Susivienijimas Lietuvius Argentinoje inf.

PASVEIKINO VEIKLOS 60-METĮ ŠVENČIANTĮ PUNSKO SAMBŪRĮ

Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis laiške 60-metį švenčiančiam Punksko lietuvių kultūros namų choreografiniam sambūriui „Jotva“ padėkojo už ryšių su Lietuva stiprinimą ir lietuviškos kultūros puoselėjimą.

Jubiliejiname „Jotvos“ koncerte Punske rugpjūčio 14 dieną lankėsi ir ministro sveikinimo laišką perskaitė Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento direktorius **Arvydas Daunoravičius**.

„Dėl savo pasišventimo, nuoširdumo ir meilės tėvynei Lietuvai pelnytai tapote neatšiejama pasaulio lietuvių liaudies kultūros aruodo dalimi, tarpusavio saitų stiprintojais ir lietuvių vienybės skatintojais. „Jotva“ – tai ne tik aukšto

lygio meno kolektyvas, bet ir bendražmogiškų vertybių ir bendruomeninės auros formavimosi namai“, - rašoma A.Ažubalio laiške.

Ministras pasveikino choreografinio sambūrio narius, vadovus ir rėmėjus sukūrus turtingą „Jotvos“ istoriją ir padėkojo už „vienos tautos“ idėjos įprasminimą.

„Savo atsidavimą protėvių papročiams ir tradicijoms kas kart liudijate Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventėse, mums visiems brangiam Punksko ir Seinų krašte bei visame pasaulyje“, - sveikinimo laiške teigia ministras.

Lietuvių choreografinis sambūris „Jotva“ Lenkijoje susikūrė 1951 m. Dabar sambūrį sudaro 10 įvairaus amžiaus grupių, iš viso – 150 šokėjų. **LR URM**

Lietuvos ambasadorius Ukrainoje Petras Vaitiekūnas rugpjūčio 19 dieną lankėsi Černigovo srities Prilukų mieste, kur, dalyvaujant miesto vadovams, atidarė Lietuvos fotografijos klasiko Antano Sutkaus darbų parodą.

„A.Sutkaus kūriniai gali būti lyginami su žmogaus sielos metraščiu“, - atidaryme teigė P.Vaitiekūnas. Jis taip pat pabrėžė valstybinio lygmens ribas peržengiantį A.Sutkaus kūrybos unikalumą.

PAŽINKIME LIETUVOS KARDINOLĄ „MANE KUNIGYSTEI RENGĖ SKAUTŲ TARNYSTĖ ŽMONĖMS“

Kalbino Andrius Navickas ir kun. Kęstutis Dvareckas, bernardinai.lt

XI.

Baigiant pokalbį, norime paprašyti trumpai pakoментuoti šių metų pradžioje paskelbtą ganytojišką laišką apie Dievo Gailestingumą.

Ši tema man buvo labai svarbi dar prieš atvykstant į Vilnių, miestą, kuriame yra Gailestingojo Jėzaus atvaizdas, iš kurio į pasaulį su nauju įkarščiu pasklido per šventąją Faustina žinia apie gailestingumą. Būnant čia, natūralu, jog ši tema man tapo dar svarbesnė.

Kas iš tikrųjų yra Dievo gailestingumas? Dažnai jį neteisingai suprantame kaip Dievo silpnumą, nuolaidžia-

vimą mūsų nuodėmėms ir ydoms. Ne, gailestingumas nepanaikina Dievo teisingumo, nesumenkina nuodėmės ir jos pasekmių, bet parodo jautrią Dievo Širdį. Nekęsdamas nuodėmės, Jis myli nusidėjėlį ir trokšta jo atsivertimo. Dievas visada yra pasirengęs dovanoti savąjį gailestingumą, tačiau žmogus ne visuomet nori jį priimti. Dievo gailestingumas yra priimamas per atleidimą. Gailestingumu Dievas vaduoja asmenį iš nuodėmės. Gailestingumas kyla iš meilės, tačiau tam, kad jis taptų veiksmingas mūsų gyvenime, turime būti pasirengę jį priimti.

Būsimajam kardinolui Audriui Juozui dveji metai, 1939 m.

Dievas myli žmogų gailestinga meile, tačiau sykiu Jis mums nurodo pagrindinius gyvenimo įstatymus, kurių laikomės ne iš Dievo įgeidžio, bet dėl to, kad patys išliktume gyvi, kad mūsų gyvenimas nesubyrėtų, ir mes nepražūtume. Dievo meilė yra švelni ir gailestinga, bet kartu apšviečianti ir tvirta.

Ji mus veda į tiesos pilnatvę. Nėra tikros meilės be tiesos. Tik sutikę meilę ir ją patyrę, mes galime atsigręžti savo kelyje, atgauti regėjimą ir išvysti save tokius, kokie iš tiesų esame, bei leisti Dievui žvelgti į mus.

Mūsų visuomenėje, kur tiek apkalbų, purvo, labai svarbi gydanti gailestingumo žinia. Primenanti, jog ne aš esu teisėjas, primenanti, jog tikrasis gailestingumas yra ne pataikavimas žmogaus įnoriams, bet pagalba žmogui pakilti iš tos pelkės, į kurią jis yra įklimpęs. Patyrę Dievo gailestingumą, esame kviečiami juo dalytis su kitais savo šeimoje, bendruomenėje, visuomenėje.

Esame gyvieji akmenys, Kristaus kviečiami statydinti dvasinius namus, kurie yra kupini meilės ir gailestingumo. Tai nėra vien tik kunigų ir vienuolių pašaukimas, bet ir kiekvieno jūsų: šeimoje,

bendruomenėje, universitete ar mokykloje, įstaigose ar politikoje, – nesvarbu kur mes esame, – visi, kuriuos palietė Dievo atleidimas, turime perduoti šį gailestingumo gestą šalia mūsų esantiesiems. Kiekviena mūsų parapija turi būti šaltinis, iš kurio trykšta Viešpaties gailestingumas. Tai neturi būti proginis dalykas, bet nuolatinė gyvenimo nuostata.

Jau sakiau, esu įsitikinęs, kad šiandien labiau reikia liudytojų, o ne mokytojų. Nenoriu sumenkinti mokymo reikšmės, tačiau tam, kad žmonės pradėtų gilintis į mokymo turinį, jie turi pajusti gydančią Dievo meilę, jų gyvenimas turi pradėti keistis. Popiežius Jonas Paulius II buvo vienas iš tokių liudytojų, kaip ir Motina Teresė. Turime ne tik žavėtis jais, bet ir tęsti jų misiją čia ir dabar.

(Pabaiga)

LITUANISTINĖS MOKYKLOS MOKSLO METAI

Kiekvienas rugsėjo mėnuo prasideda su nežinia ir viltimi: metų įvykiai paslėpti rytojuje, o pasitikėjimas ir viltis veda mus pirmyn. Taip ir pradėjome šiuos mokslo metus Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje Los Angeles.

Mokyklą lankė 145 mokiniai, mokė 24 mokytojai ir 4 talkininkai. Globojo parapijos klebonas kun. Tomas Karanauskas, mieliai kiekvieną šeštadienį užleisdamas mokyklai patalpas, nuoširdžiai remdamas visas mūsų pastangas. Vadovaujant mokyklai man daug padėjo raštinės vedėja Laima Gajauskienė ir tėvų komitetas, vadovaujamas sąžiningo Augio Gedgaudo.

Išgirdome džiugias žinias: mūsų buvę mokiniai pasiekė aukščiausius tarnystės Dievui ir Tėvynei laipsnius. MonsinJORUI Gintarui Grušui suteiktas LR kariuomenės ordinaro vyskupo titulas, o tarp LA lietuvių užaugusi Daiva Čekanauskaitė-Navarrette tapo LR garbės konsule Los Angeles. Pasididžiavimui tokiais iškiliais Šv. Kazimiero abiturientais nebuvo ribų.

Šiais metais garbingų prūsų netrūko. Lapkričio mėnesį Our Lady Queen of Angels katedroje mokytojoms Jūratei Venckienei ir Marytei Newsom už katalikišką ir visuomeninę veiklą buvo suteikti Popiežiaus Benedikto XVI Benemerenti medaliai.

Tiesa, sekė ir liūdnos netektys: žuvo jaunas jūrininkas Martynas Gimbutas, buvusios mokytojos prof. Živilės Gimbutaitės sūnus, buvęs mokinys. Į Rambyną danguje iškeliavo garsus skautininkas, plačios mokyklinės giminės patriarchas Eugenijus Vilkas. Atsisveikiname ir su tautodailininke Giedra Gustaite, daugelį metų mokiusia jaunimą margininti margučius.

Šalia akademinės programos, mokiniai prisidėjo prie įvairių, jau tradicija tapusių užsiėmimų: dalyvavome „Lietuvių dienų“ programoje, lankėme lietuvių kapus Forest Lawn kapinėse, drožinėjome moliūgus, ruošėmės Kalėdų eglutės programai. Lapkričio mėnesį buvau pakviesta daly-

Abiturientai dvyliktokai (iš k.) Marius Vilkas, Indrė Vyšniauskaitė, Gintarė Kerėžytė, Marija Dargytė, Daina Bandžiulytė ir Rūta Bandžiulytė.

vauti Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos rengiamoje mokytojų konferencijoje Vilniuje, kurioje, kartu su mokytojomis iš Čikagos ir Boston miesto, atstovavome JAV lituanistinėms mokykloms. Susirinko per 40 mokytojų iš daugiau nei 20 šalių, kur veikia lietuviškos mokyklėlės.

Mokykloje lankėsi iškiliūs svečiai: NY generalinis konsulas Valdemaras Sarapinas su žmona, LR ambasadorius Žygimantas Pavilionis, karininkas Algis Kanauka, Sausio 13-osios įvykių liudininkė Daiva Venckutė, vysk. Grušas, svečiai kunigai, mokinius lankantys seneliai ir kiti. Suspėjome parašyti sveikinimus Lietuvos kariams ir susilaukti gražaus atsakymo iš Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupės: „Mums labai malonu, kad jaunoji karta supranta ir palaiko mūsų siekius ir darbus čia, tarptautinėje misijoje.“ Taigi beveik kiekvieną šeštadienį pradėjome su nauja žinia ar staigmena.

Metai pasižymėjo ypatingu kūrybingumu ir kokybiškumu. Kalėdoms mokytoja Kristina Kazlauskienė paruošė vaizdine, ir muzikinę programą, kurioje dalyvavo visi mokiniai. Vieni įkalbėjo tekstus į video vaizdus, kiti, lydimi vaizdų ekrane, dainavo, tretį šoko rateliu. Svarbiausia, scenoje blizgėjo kostiumai ir kalėdinės lemputės. Visi labai vertiname Kristinos sumanumą ir pasišventimą mokyklai.

Sausio 13-sios įvykius mokiniams vaizdžiai pristatė Daiva Venckutė, parodžiusi nufilmuotus įvykius ir nustebi-

nusi atsineštomis kulkų skeveldromis, KGB knyguite ir kitais rodiniais iš tų šurpių dienų. Mokiniai taip atidžiai klausėsi, kad vos išgirdo skambutį, kviečiantį į pertrauką.

Vasario 16-tos proga mokiniams buvo rodomas Pauliaus Jasiukonio filmas „Lietuva istorijos vingiuose“, o parinkti mokiniai atliko meninę programą viešame visuomenės minėjime, papuošė salę trispalve, sukurta iš popieriuje iškirptų rankučių.

Kovo 11-tosios proga mokiniai pajuto lietuvių kalbos grožį, dalyvaudami „Dailaus žodžio“ konkurse, kurio tema - meilė. Atmintinai deklamavo eilėraščius, kurie išreiškė meilę Dievui, Tėvynei ir artimui. Vertinimo komisija savaitę prieš konkursą atrinko pačius geriausius skaitovus, o minėjimo dieną per 20 finalistų varžėsi dėl apdovanojimų. Dėkojame organizatoriams ir vertintojams - mokytojai Justei Brazdžionienei, mokytojui Amandui Ragauskui ir aktorui Rolandui Žukauskui.

Kaip žinote, kiekvienas šeštadienis prasideda su malda, vėliavų pagerbimu ir tautos himnu. Nepriklausomybės švenčių proga iškėlėme ir istorinę Lietuvos vėliavą - baltą Vytį raudoname lauke - Edmundo Kulikauso dovaną mokyklai.

Tai buvo gera proga supažindinti mokinius ir tėvelius su šiuo gražiu ir prasmingu Lietuvos simboliu.

Šalia įprastų pamokų, mokiniai dalyvavo JAV LB Švietimo tarybos rašinių ir piešinių konkursuose, Balzeko muziejaus Sibirui skirtoje ir LR ambasados Washington, DC parodėlėse. Visur mūsų mokinių darbeliai buvo įvertinti premijomis.

Pavasariui atėjus, antrokai ir vyresnieji mokiniai stropiai ruošėsi priimti sakramentus. Nekantriai laukėme vysk. Grušo, kuris suteikė Sutvirtinimo sakramentą daugiau nei 25 mokiniams, o kitą sekmadienį Pirmąją Komuniją priėmė antros klasės angeliukai. **Niekaip negalime atsidėkoti mokytojoms Jūratei Venckienei ir Audrai Narbutienei už daugelio valandų pareikalavusius ruošos darbus.** Nors rūpinomės sielos reikalais, neužmiršome ir mamytės pasveikinti. Mamos dienos proga mokytoja Vėjūnė Baltrušaitytė parengė tokią nuotaikingą programą, kad mamytės tiesiog švytėjo džiaugsmu. Šiuolaikinė lietuviška muzika pynėsi su nuoširdžiais vaikų meilės žodžiais, skirtais mamytėms.

Verta paminėti mokytojų dalyvavimą Vakarinio pakraščio mokytojų konferencijoje, kurią JAV LB Švietimo tarybos

vardu surengė M. Newsom. Pagrindinė prelegentė Monika Gylytė-Žukauskienė, logopedė ir pedagogikos magistrante, skaitė paskaitą apie vaikus su specialiais poreikiais, kaip juos atpažinti, kaip veiksmingiau mokyti. Į konferenciją suvažiavo mokytojos iš San Diego, San Francisco ir Orange County lietuviškų mokyklėlių. Susipažinome, padraugavome, pasidalinome mintimis ir patirtimi.

Taip ir priėjome prie turtinų, viltis pateisinusių mokslo metų pabaigos. **Mokslo metų užbaigimo iškilmėse** birželio pradžioje apdovanojome pirmuosius mokinius, pagyrėme visus besimokusius, su pasididžiavimu išleidome 6 dvyliktokus, linkėdami jiems, kad išėję iš mokyklos patys rastų būdus savaip išlaikyti lietuvybę. To linkėjome Dainai ir Rūtai Bandžiulytėms, Marijai Dargytei, Gintarei Kerėžytei, Indrei Vyšniauskaitei ir Mariui Vilkui. O kitų mokinių lauksime ateinantį rudenį, kur vėl stengsimės nustebinti pasaulį ir save gausiais darbais Dievo ir Tėvynės labui. Pagarbus ačiū mokytojoms, mokytojams, tėveliams ir kitiems rėmėjams.

Marytė Newsom, Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos Los Angeles direktorė.

KVIEČIAME TAPTI LAIKRAŠČIO SKAITYTOJAMS

Š.m. rugpjūčio 23 d. – spalio 31 d. dienomis DIRVOS leideja „Vilties“ draugija skiria visiems mūsų tautiečiams, norintiems tapti naujais DIRVOS prenumeratoriais ir jos nuolatinais rėmėjais. Užsisakius DIRVĄ ir atsiskaičius už prenumeratą iš anksto, naujųjų prenumeratorių pavardės ir nuotraukos (jei jie jas mums atsiųs) bus spausdinamos DIRVOJE.

Kas yra naujas prenumeratorius? Tai asmuo, kuris niekada nebuvo prenumeravęs DIRVOS, asmuo, kuris praeityje už prenumeratą buvo atsiskaitęs, bet jos dėl įvairių priežasčių nepratęs. Asmenys, kurie dėl neatsiskaitymo už prenumeratą, buvo iš prenumeratorių sąrašo išbraukti yra nepageidaujami. **Išimtis:** asmenys, kurie vėliau skolą sumokėjo, tačiau prenumeratos nepratęsė, kviečiami vėl tapti naujais prenumeratoriais.

Dėl ne visada patikimo DIRVOS pristatymo paštu už Clevelando ribų, patariame pasinaudoti pirmos klasės prenumerata.

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo draugijos „VILTIS“ valdyba

LAIŠKAS

Noriu padėkoti Algirdui Matulioniui už drąsą atskleidžiant mūsų tautos silpnybes ir pabrėžimą kaip yra svarbu stiprinti ir puoselėti mūsų tautoje vienybę.

Mes gyvename pasaulyje, kur yra tiek intelektualinio, ekonominio ir dvasinio susiskaldymo, kur viešpatauja savanaudiškumas, kur meilė artimui yra tik abstrakti sąvoka negalvojant kartojama

religiniuose ritualuose. Taigi tos blogybės, kaip pabrėžiama straipsnyje, nėra būdingos išskirtinai lietuviams. Tai yra neigiama ir pavojinga dalis mūsų prigimties su kuria per istoriją kovojo įvairių krypčių mąstytojai ir filosofai. Būtų tikrai džiugu, kad tie iš mūsų, kurie supranta tikrąją vienybės vertę įsijungtų į svarbų tautinės moralės puoselėjimo darbą.

Marytė Stachnik

LIETUVA IR PASAULIS

2011 m. sausio–liepos mėn. iš Lietuvos savo išvykimą deklaravo 33 139 nuolatiniai Lietuvos gyventojai, t. y. 13,6 tūkst. mažiau nei 2010 m. per tą patį laikotarpį (2010 m. sausio–liepos mėn. – 46 691 asmuo). Lietuvos statistikos departamento vertinimais, 1990–2010 m. iš Lietuvos emigravo apie 615 tūkst. šalies gyventojų. Didėjo išvykusių vaikų iki 14 metų amžiaus skaičius – 2009 m. emigravo 3 tūkst. (9 proc. visų emigrantų), o 2010 m. – 8,5 tūkst. (10,2 proc.).

Lietuvos darbdaviai skundžiasi kvalifikuotos darbo jėgos trūkumu ir baksnoja pirštu į augančią emigracijos statistiką. Bet darbdavių siūlomas atlyginimas tiems labai trūkstantiems kvalifikuotiems darbuotojams neretai tesiekia vos 800–1000 litų per mėnesį, rašo „Vilniaus diena”.

Rusijos valdžia šalyje gyvenantiems lietuviams kartais rodo daugiau dėmesio ir supratimo nei jų kolegos iš Lietuvos, tvirtina Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenės vadovas, profesorius Gintautas Želvys. Tačiau jis pastebi, kad šiais metais lietuvių problemos užsienyje ima darytis aktualesnės ir gimtineje.

Rugpjūčio 10-12 dienomis Vilniuje vyko pasaulio lietuvių bendruomenės atstovų bei Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavimas, kur buvo aptarti emigrantams ypač aktualūs klausimai. Pasaulio lietuviai įsitikinę, jog apie jų veiklą ir pasiekimus Lietuvoje per mažai informacijos. Jie kelia teigiamo emigranto įvaizdžio formavimo klausimą, dvigubos pilietybės ir nepakankamo finansavimo problemas. Emigrantai taip pat apgailestauja, jog 2009 metais buvo panaikintas Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas – jo funkcijos perėmė Lietuvos Užsienio Reikalų ir Kultūros ministerijos.

Jungtinės Karalystės jaunimo sąjunga (JKLJS) ketvirtus metus tęsia tradiciją ir rugpjūčio 21 dieną kvietė visus lietuvius, latvius ir estus paminėti Baltijos kelią bei dalyvauti vasariškame piknike Londono Haid parke. Baltijos kelio piknikas jau tapo gražia Londono lietuvių tradicija, kasmet suburiančia ne tik Baltijos šalių tautiečius, bet ir pritraukiančia gausų vietinių dėmesį. Todėl ir šiemet renginio organizatoriai ragina visus dalyvius ne tik atsinešti įvairiausių žaidimų, dainų, vaišių, tautinės atributikos, bet ir pakviesti savo draugus prisijungti bei paminėti Baltijos kelio metines kartu.

Afganistano Goro provincijos Kendivalio kaime atidaryta Lietuvos lėšomis įrengta užtvanka. Per du mėnesius Kendivalio kaime įrengtos užtvankos paskirtis - surinkti per kaimą tekančios upės vandenį, kurį gyventojai itin sausu vasaros sezono metu galėtų naudoti savo buities reikmėms. Anot Užsienio reikalų ministerijos pranešimo, tai jau antrasis Lietuvos specialiosios misijos lėšomis įgyvendintas projektas Kendivalio kaime. Šių metų birželio 21 dieną čia buvo oficialiai atidaryta krepšinio ir tinklinio aikštelė.

Šiuo metu Afganistano Goro provincijoje tarnauja tryliktoji Lietuvos karių pamaina, suformuota daugiausia iš Karaliaus Mindaugo mechanizuotojo pėstininkų bataliono karių. Lietuvos vadovaujama PAG Gore - bendra civilių ir karių misija, NATO Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (International Security Assistance Force, ISAF) dalis, kuri Goro provincijoje pradėjo veikti 2005 metų vasarą. Pagrindinė misijos užduotis - padėti Afganistano valdžiai plėsti įtaką provincijoje, užtikrinti saugumą ir sudaryti tinkamas sąlygas provincijai atkurti.

Lietuva ketina parduoti buvusį ambasados pastatą Belgijoje ir gautas lėšas panaudoti Lietuvos generalinio konsulato Baltarusijos Gardino mieste statybai, teigia Užsienio reikalų ministerija. Belgijoje gyvenantys lietuviai ragina susilaikyti nuo tokio žingsnio, nes pastate vyksta bendruomenės renginiai.

Europos Sąjunga turi keisti savo politiką Baltarusijos režimo atžvilgiu, nes ji yra neveiksminga, sako Lietuvoje prieglobsčio paprašiusi naujienų svetainės „Chartija’97” vyriausioji redaktorė Natalja Radina. Ji dalyvavo susitikime su Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininku Emanueliu Zingeriu. Iš savo šalies buvusi priversta bėgti žurnalistė baiminosi, kad besiaiškinant, kaip galėjo režimui būti suteikta informacija apie žmogaus teisių aktyvisto Alesio Beliackio sąskaitą banke, pamirštami patys politiniai kaliniai. E.Zingeris savo ruožtu teigė, kad režimas vėl parodė savo tikrąjį veidą, kai po sunkios stuburo operacijos į Baltarusijos KGB areštinę buvo grąžintas dvejiems metams nelaisvės nuteistas buvusio kandidato į prezidentus Andrejaus Sanikovo patikėtinis Dmitrijus Bondarenka.

Šiais metais Europos kultūros sostine yra Talinas. Estijos turistams vyksta kultūriniai renginiai, net 251, iš jų 15 tarptautiniai. Bendras Europos kultūros sostinės biudžetas – 55,5 mln. Lt. Estai anksčiau nekalbėdavo rusiškai, tačiau šiemet rusų daug atvyksta į Taliną, yra priversti pramokti rusiškai. *AP*

LIETUVA SIŪLO VILNIUJE RENGTI TARPTAUTINĘ ŽYDŲ KONFERENCIJĄ

Tarptautinėje žydų genealogijos konferencijoje Washington pranešimą skaitęs Lietuvos ambasadorius JAV Žygimantas Pavilionis pakvietė ateityje konferenciją surengti Vilniuje. Anot Užsienio reikalų ministerijos pranešimo, Ž.Pavilionis pabrėžė, kad po didžiųjų netekčių amžiaus Lietuva iš naujo atranda savo kultūrinį palikimą ir valstybės tapatybę. „Neįmanoma semtis stiprybės iš Lietuvos praeities, nesirūpinant prikelti iš pelenų ir iš užmaršties tuos integralios Lietuvos kultūros ir istorijos paveldo lobius, kuriuos Holokauste sudegino naciai, niokojo sovietai ar vietos anti-

semitai”, - sakė ambasadorius.

Ž.Pavilionis konferencijos dalyvius supažindino su Holokausto aukomis tapusių Lietuvos gyventojų atminimo metų programa. „Ypač daug dėmesio skiriama švietimo projektams. Lietuvos vyriausybės tikslas – skatinti jaunąją istorinės praeities, kad ji niekada nepasikartotų”, - teigė ambasadorius.

Ž.Pavilionis sakė tikės, kad šią vasarą priimtas įstatymas dėl kompensacijos žydams už totalitarinių režimų nusavintą turtą atveria naujas bendradarbiavimo tarp lietuvių ir žydų perspektyvas.

Diplomatas informavo, kad apie tai su didžiausių JAV žydų organizacijų atstovais bus kalbama rugsėjo mėnesio viduryje Lietuvos ambasadoje Washington rengiamoje apskritojo stalo diskusijoje. Tikimasi, kad šiame renginyje dalyvaus aukštų Lietuvos pareigūnų delegacija.

Žydų genealoginę konferenciją kasmet rengia Tarptautinė žydų genealoginių draugijų asociacija, vienijanti daugiau nei 75 draugijas visame pasaulyje. Konferencija kiekvienais metais vyksta vis kitame mieste. Washington vykusioje konferencijoje dalyvavo apie 1200 dalyvių. *LRT*

LIETUVOS UŽSienio REIKALŲ MINISTERIJOS PAKLAUSIMAS

„Lietuvos URM įdėmiai studijuoja su Lenkijos URM parama parengtą publikaciją. Joje jau dabar pastebėjome nemažai istorinių faktų iškraipymų, ypatingai dėl 1939 metų įvykių”, - sakoma ministerijos Spaudos ir viešųjų ryšių skyriaus komentare. „Lenkijos URM buvo perduotas paklausimas, aršios publikacijos teiginiai, įskaitant tezę apie „lietuvišką Vilniaus okupaciją”, atitinka oficialią Lenkijos Vyriausybės poziciją”, - pranešė URM. Tokios Lietuvos diplomatų reakcijos susilaukė

Lenkijos Nacionalinės atminties instituto lenkų, lietuvių ir anglų kalbomis išleista brošiūra „Paneriai - „žmonių skerdynių” vieta”, kurią aprašė naujienų portalas delfi. It.Pasak portalas, Lenkijos URM skelbia, kad leidinys, skirtas vienam tragiškiausių Vilniaus istorijos puslapių, išleistas ministro R.Sikorskio iniciatyva.

„Vilniaus ir dalies Vilnijos krašto lietuvių okupacija iš pradžių vyko švelniai. Lenkijos kariuomenės internuoti karininkai ir kariai nebuvo žiauriai represuojami, jiems nelabai buvo kliudoma bėgti iš izoliavimo vietų ir vykti į Prancūziją ar Angliją. Tačiau jau nuo 1939 metų lapkričio mėn. pradedo intensyvus ir lenkams skausmingas lituanizavimo procesas”, - rašoma leidinyje.

„Agresyvi bet kokių lenkiškumo apraiškų likvidavimo politika (įskaitant pamaldas, bibliotekas, švietimą) sukėlė priešiško tarp lenkų ir lietuvių pagilėjimą. Buvo priimtas naujas Pilietybės įstatymas, pagal kurį Vilniuje iš 270 tūkst. gyventojų 150 tūkst. staiga tapo „užsieniečiais” savo mieste, prarado teisę į pilietybę, dėl ko neteko darbo ir kitų pagrindinių teisių. Represijų intensyvumo atžvilgiu okupacija vis dar buvo švelni (nors anuo metu buvo suimta apie 1500 lenkų)”, - remdamiesi lenkų istorikų duomenimis rašo brošiūros autoriai. Lietuvos ir Lenkijos požiūriai į bendrą istoriją tarpukariu ir prasižėdant Antrajam pasauliniam karui skiriasi. Lenkijos užsienio reikalų ministras Radosław Sikorski yra pareiškęs, kad Lenkija neokupavo Vilniaus krašto. *LRT*

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAIKRAŠČIO DĖJAVIMO SĄSKAITA
LIETUVOS DARBDAVIŲ REIKALAVIMAI

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

BEVEIK ŠIMTAS (IŠ)PAŽINČIŲ

Grażina Mareckaitė

Spalvingas, puikios poligrafinės kokybės Lietuvos nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus leidinys „Kauno dailė: realijos *en face*“ – tai dar viena dailininkės Magdalenos Birutės Stankūnaitės-Stankūnienės, mecenatės iš Čikagos, dovana Lietuvai, Lietuvos menininkams ir dailės mylėtojams. Knygos rengėja menotyrininkė Vida Mažrimienė, kartu su daugelio gražių darbų sumanytoja fundatore **M. B. Stankūniene**, leidžia nebe pirmą puošnų meno albumą: 2009 m. judviejų rūpesčiu ir mecenatės lėšomis išėjo leidinys „Šiuolaikinė lietuvių dailė JAV: dabarties dialogai“. Tai buvo dar viena prasminga pastanga sujungti du Lietuvos krantus.

Aptariamoje knygoje dalyvauja devynios dešimtys šiuolaikinių Kauno dailininkų, pristatančių po vieną savo kūrinį, atsakinėjančių į septynis dailėtyrininkės pateiktus klausimus, tačiau tikrąją šios knygos autore turbūt tenka laikyti V. Mažrimienę. „Išsūpavome knygą lyg kūdikį“, – sako ji apie leidinio gimimą. Įdomus tokio daugiasluoksnio leidinio sumanymas.

Visų pirma tai žvilgsnis į Kauno, antrosios Lietuvos sostinės, meno pasaulį. Antra – tai žvilgsnis į tris kūrėjų kartas – nuo vyriausių ligi jauniausių. Trečia – tai suteikta galimybė pačiam menininkui laisvai pasirinkti savo kūrybos pavyzdį (svarbiausią, reikšmingiausią, mylimiausią?). Ketvirta – tai tribūna menininkui išreikšti savo mintis, papasakoti apie save. Penkta, tai reta proga apžvelgti Lietuvos meninio gyvenimo visumą. Skęsdami informacijos gausybėje (o gal kaip tik dėl to), sunkiai susidarome bendrą vaizdą, koks gi tas šiandienos Lietuvos meninis gyvenimas – sunku jį aprėpti, apžvelgti, perprasti. Gausybė personalių ir grupinių parodų parodėlių vis vien neatskleidžia visumos vaizdo. Tuo tarpu tokio pobūdžio rinktinė tą visumą atskleidžia.

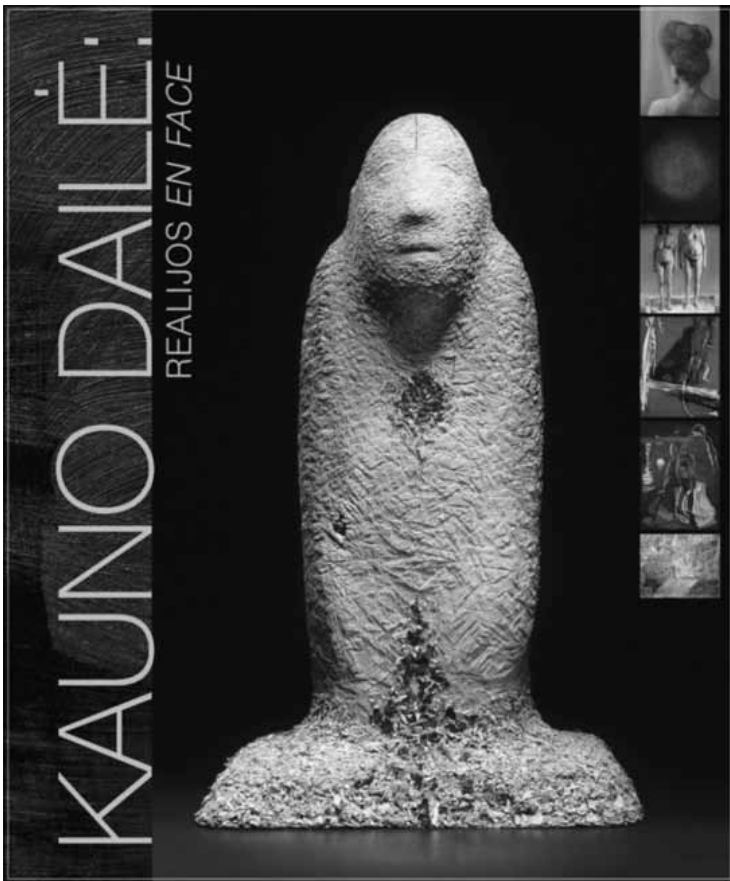
Kaunas, kaip prieškarinė Lietuvos sostinė ir modernių menų lopšys, atveria dar vieną žiūros perspektyvą – istorinę. Daugeliui kauniečių menininkų šiuolaikinio jų kūrybos pasaulio ryšis su prieškarinio dailės tradicija yra visiškai organiškas. Sąmoningai ar nesąmoningai dauguma jų stovi ant pamatų, sumūrytų dar prieškario laikais, kai laikinoji sostinė buvo visos Lietuvos meninio

Magdalena Birutė Stankūnė-Stankūnienė

gyvenimo centras. Vartant knygą, kartų estafetė labai akivaizdi, net ir tada, kai ryšis su praeitimi ar savo šaknimis menininkui atrodo nesvarbus, kai jis teigia, kad žmonės visų pirma jungia vienodi „cheminiai elementai“, o ne dvasinis turinys.

Visais šiais kanalais mus pasiekianti informacija leidžia pamatyti gana išsamiai ir reljefišką šiuolaikinės lietuvių dailės panoramą. Tenka tik stebėtis, kaip knygos sudarytojai (autorei) pavyko prašnekinti šitiek dailininkų! Kaip pavyko įkalbinti beveik šimtą vaizdo ir daikto kūrėjų žodžiais formuluoti mintis, aiškinti kūrinio filosofinę prasmę, atverti širdį, pasidailintis dvejonėmis ir viltimis

„Kauno dailė: realijos *en face*“, meno albumas. Sudarytoja ir autorė Vida Mažrimienė. Lietuvos nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, 2011 m. 216 p.

– tai autorės (sudarytojos) paslaptis...

Kaip eilinė žiūrovė-skaitytoja matau begalinę knygą pateiktų darbų įvairovę, tačiau nesugebėčiau išrinkti iš jų „įdomiausio“, nemokėčiau išskirti „vertingiausio“, išryškinti „originaliausio“. Tik „menotyrininkų kasta“ vis dar stengiasi juos klasifikuoti,

Menininkų archyvus, dienoraščius, nuotraukas šiandien saugo visi didieji pasaulio muziejai. Arčiau mūsų buvo – Čikagos *Art Institute*, Lituanistikos tyrimo ir studijų centras, M. K. Čiurlionio galerijos archyvai. Memuarų, laiškų paliko JAV gyvenę Vytautas Kazimieras Jonynas, Albinas Elskus, Kazimieras Žoromskis, Zenonas Kolba ir kiti. Rašytojų plunksna taip pat tarnavo mūsų meno reikmėms. Mano mokytojas Viktoras Petravičius iškilmingesne proga ar į parodų atidarymus ateidavo vilkėdamas baltu kostiumu, vaizdingai komentavo darbus. Paskaitose studentų piešinius išmargindavo maestro mintys, stengėmės jų neužmiršti. Noras kaupti, archyvuoti žinomų žmonių mintis išliko ir vėliau. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, didžiules siuntas su išėvijios dailininkų straipsnių iškarpomis, nuotraukomis, komentarais man pavyko nusiųsti į Lietuvos Martyno Mažvydo biblioteką, Lietuvos dailės muziejų, o į Nacionalinį M. K. Čiurlionio dailės muziejų nukeliavo ir Čikagos Čiurlionio galerijos dokumentikos turtas. Vienas po kito Amerikoje pasirodė lietuviškąjį kultūros paveldą reprezentuojantys leidiniai: Audronės Škiudaitės „Lietuvių pėdsakai Amerikoje“ (parengta kartu su M. Remiene), Algio Luko „Lietuvių kultūrinis paveldas Amerikoje“, semiotiko, filosofo Algirdo Juiliaus Greimo ir skulptorės-architektės Aleksandros Kašubienės laiškai, publikuoti Lietuvoje.

Viliuosi, kad Kauno menininkus reprezentuojanti knyga bus svarbi ne tik Kaunui, bet ir JAV kuriantiems lietuviams, trokšiantiems palaikyti ryšius su tėvyne. Pasaulis yra tolimas, bet kartu ir artimas, o didžiausia brangenybė yra žmogus.

Magdalena

Magdalena Birutė Stankūnė-Stankūnienė

Lietuvos nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus leidinio „Kauno dailė: realijos *en face*“ faksimilė

išskleisti, įvardinti menines kryptis ir tendencijas. Todėl leidžiu sau „paburti“ – nesiirenkant atsiversti atsitiktinį puslapį ir pamatyti, ką apie save ir meną mąsto kuris nors kaunietis menininkas...

Skulptoriaus Stasio Žirgolio (g. 1944 m.) žodžiai man tapo savotišku vedliu šios knygos tankmėje. Skulptorius sako: „Šiandien, kai nepripažįstame jokių ka-

Esu sava tarp savų, sava tarp svetimų, o šiaip gi mes visi sudaryti iš tų pačių cheminių elementų kaip ir žvaigždės.“

Dailininkės bendraamžis Eugenijus Varkulevičius (g. 1956 m.), ilgai gyvenęs ir dirbęs užsieniuose, patyręs Londono, Berlyno, Paryžiaus, Niujorko gyvenimo skonį, rašo: „Lietuva man davė ramybę ir meditatyvinį susikauptimą. Ypač gamta. Daugelis mano paveikslų – pasivaikščiøjimų palei Nemuną rezultatas“.

Algimantas Šlapikas (g. 1963 m.) apgailestauja: „Mes tampame įdomūs nebent patys sau. Žmonės nebeturi nei kantrybės, nei noro į ką nors gilintis(...) Svetimas tarp savų, svetimas ir tarp svetimų“.

Gvidas Latakas (g. 1972 m.) teigia: „Dabar parodose muziką užsako menotyrininkų kasta. Dailininkas čia reikalingas kaip priedas, kaip molis, iš kurio minkomi įvairūs projektai, tarptautinės parodos *etc.* Ir tos parodos dažnai išeina šaltos, konceptualios, *projektinės*“.

Pagaliau ir pati jauniausia – Vaida Tamoševičiūtė (g. 1983 m.). Menininkė, gausiai naudodama tarptautinius žodžius ir šiuolaikinės teorines sąvokas, taip nusako savo pasaulėjautą: „Dar studijuodama magistrantūroje pradėjau nagrinėti tamsiąsias vidinio gyvenimo puses. Susidomėjau savižala – kaip socialine ir psichologine problema. Ieškojau galimybės komunikuoti vidines patirtis ir perkelti jas į vizualią išraišką. Iš pradžių transformacija vyko tapyboje ir objektuose: savęs deformavimas, griovimas, tarsi perkūrimas iš naujo. Net ir pradėjusi kurti

performansus, nuo šių temų labai nenutolau. Naudoju ne tik savo kūną kaip objektą, bet taip pat atskleidžiu savo vidines patirtis“.

Manau, kad ieškant atspirties taškų, bent kokio nors bendro vardiklio tarp knygoje dalyvaujančių menininkų, daugiausiai bendrumų rastume žvelgdami į tam tikro amžiaus grupes (būtent taip, iš trijų skyrių – „Seniores“, „Mediani“, „Juniores“ – sukomponuota V. Mažrimienės knyga): nuo vyriausiosios kartos pozityvumo ir optimizmo einama į vis stiprėjantį pesimizmą ir „savigriovą“. Bet ir šitoks meno kūrinys „rūšiavimas“ pagal amžiaus kriterijų eiliniam skaitytojui menkai tepadeda aprėpti, susisteminti tokią gausią kūrėjų ir kūrinių visumą...

Taigi pasidžiaugę puikiai išleista turininga knyga, galime konstatuoti, kad ir Lietuvoje žmonės gyvena, kruta, ir Lietuvoje menininkai kuria (pastaruoju metu kūrinį vis dažniau pakeisdami jo koncepcijos išdėstymu), dailėtyrininkai rašo ir leidžia knygas apie meną ir jo kūrėjus, o žemė vis dar suksasi...

Gintaras Kamarauskas. Skulptūra „**Ateinantis**“. 2005. Medis, H - 180.

DIENA, KAI NUSILEIDO UŽDANGA

Aras LUKŠAS

Prieš 65 metus Didžiosios Britanijos konservatorių vadas ir buvęs šios šalies premjeras Winston Churchill ištare žodžius, ne tik davusius pradžią šaltajam karui, bet ir suteikusius išsivadavimo vilties daugybei sovietų pavergtų tautų. Tarp jų - ir Lietuvai.

Tačiau šioms viltims buvo lemta išsipildyti tik po kelių ilgų dešimtmečių. „Nuo Šteto prie Baltijos iki Triesto prie Adrijos per visą žemyną nusidriekė geležinė uždanga. Už šios linijos liko visos senų Vidurio ir Rytų Europos sostinės: Varšuva, Berlynas, Praha, Viena, Budapeštas, Belgradas, Bukareštas ir Sofija, visi šie garsūs miestai ir aplink gyvenantys žmonės yra patekę į tai, ką aš pavadinčiau sovietine sritimi, ir visi jie daugiau ar mažiau yra ne tik sovietinės įtakos, bet ir didžiulės, o kai kuriais atvejais ir stiprėjančios Maskvos kontrolės objektai... Labai mažoms šių šalių komunistų partijoms buvo suteikta tokia padėtis ir jėga, kad jos dabar siekia visiškos totalitarinės kontrolės.“

Šie karo metų Didžiosios Britanijos premjero W.Churchill žodžiai, prieš 65 metus ištarti JAV Missouri valstijos Fulton mieste, sukėlė milžinišką atgarsį pasaulyje. Sovietams tai buvo tarsi signalinė raketa, reiškianti šaltojo karo pradžią. Visoms komunistinės imperijos pavergtoms tautoms ši kalba reiškė viltį, kad anapus geležinės uždangos jos neliks vienišos. Nėra abejonių, kad kai kuriose šalyse minėta kalba suteikė ne tik vilties, bet ir naują impulsą kovoti už išsivadavimą.

Ne išimtis buvo ką tik antrą kartą sovietų okupuotos Lietuvos žmonės, ypač tie, kurie tikėjosi padedami Vakarų greitai atkurti nepriklausomą mūsų valstybę. Tačiau prieš atsakydami į klausimą, iš kur atsirado tokių vilčių ir kodėl joms nebuvo lemta išsipildyti, turėtume bent keliais sakiniais peržvelgti ano meto Europos kontekstą ir pačią britų opozicijos vadovo kalbos priešistorę.

Stalinas prabyla apie karą

Padėtis po Antrojo pasaulinio karo buvo neaiški ir komplikuota. Formaliai dar tebeegzistuojančioje antihitlerinėje koalicijoje prieštaravimai tarp SSRS ir jos sąjungininkų darėsi vis akivaizdesni.

Sovietų diktatorius Josifas Stalinas niekada nepraleisdavo progos pabrėžti, kad būtent jo šalis suvaidino svarbiausią vaidmenį sunaikinant nacizmą, ir buvo įsitikinęs, kad būtent

Maskvai priklauso ir lemiamas žodis, nustatant tvarką pokario pasaulyje, ypač - Europoje ir Azijoje. Komunistai plėtė įtaką tiek Rytų, tiek Vakarų Europoje. Graikijoje vyko pilietinis karas tarp prokomunistinių ir antikomunistinių jėgų. Tuo pat metu Vakaruose daug kas tikėjo, kad su Maskva ir toliau bus galima palaikyti draugiškus santykius, o sovietų pretenzijas laikė teisėtu susirūpinimu dėl savo saugumo ir noru gauti teisingą kompensaciją už karo metu patirtas netektis.

Tokie argumentai galbūt tiko daugeliui, tik ne W.Churchill. Buvęs britų premjeras, o dabar - opozicijos vadovas puikiai suprato, kad Didžioji Britanija, iki karo buvusi svarbiausia Europos šalimi, tokio statuso jau nebeturi. **Tuo metu karo nualintos Vakarų Europos šalys, kuriose vis labiau juntama komunistų įtaka, nesugebės efektyviai pasipriešinti sovietų ekspansijai.** Sustabdyti Maskvą galėjo tik JAV, mažiausiai nukentėjusios nuo karo ir vienintelės tuo metu turėjusios branduolinį ginklą. Netrukus W.Churchill pasitarkys puiki proga pasakyti apie tai garsiai. Būtent kalbos apie britų ir amerikiečių vienijimąsi prieš komunizmą, o ne metafora apie geležinę uždangą netrukus sukels nemenką J.Stalino susierzinimą.

Proga apsilankyti Amerikoje W.Churchill pasitaikė 1945-1946 metų žiemą, kai jis išvyko ten gydytojų patartas. Dar 1945 metų gruodį žymus politikas priėmė Westminster kolegijos pasiūlymą paskaityti paskaitą apie tarptautinius santykius. Būtent šio koledžo kvietimą W.Churchill priėmė neatsitiktinai - mat ši mokykla įsikūrusi ne kur kitur, o jo seno bičiulio JAV prezidento Harry Truman gimtajame mieste Fulton. Taigi, britų politikas turi galimybę ne tik skaityti paskaitą, bet ir įkalbėti drauge važiuoti patį H.Truman ir pasiūlyti jam pasiklausti kalbos.

Kovo 5 dieną W.Churchill ir H.Truman specialiu traukiniu vyksta į Fulton. Traukinio vagone britų politikas baigia rašyti savo kalbą, kurią sudaro 50 nedidelio formato lapelių, ir duoda ją perskaityti JAV prezidentui. Šis pareiškia, kad kalba esanti nuostabi - nors ji ir sukelianti sumaištį, bet duosianti ir daug teigiamų rezultatų.

Kalbėdamas apie sumaištį H.Truman tikriausiai turėjo galvoje J.Stalino reakciją. Netrukus pamatysime, kad šioji nebus tokia drastiška, kaip buvo galima tikėtis. Nereikia pamiršti, kad svarbiausias

Po 1945 metų vasarį Jaltaje įvykusio susitikimo J. Stalinui jau buvo žinomi pokariniai W. Churchill planai. Centre – tuometinis JAV prezidentas Franklin Roosevelt. Jalta 1945 m.

savo garsiosios Fulton kalbos tezes W.Churchill brandino nuo 1943 metų. Kaip knygoje „Jalta-1945“ rašo žinoma rusų istorikė Natalija Naročnickaja, dar iki Krymo konferencijos ant Stalino stalo jau gulėjo svarbiausi tuomečio britų premjero pokario planų metmenys. Todėl sovietų diktatoriaus tokie buvusio sąjungininko pareiškimai neturėjo labai nustebinti.

Suprantama, apie W.Churchill kalbą Stalinas buvo informuotas nedelsiant. Kurį laiką jis tylėdamas laukė reakcijos iš Vakarų. Ir tik kovo 14 dieną duodamas interviu dienraščiui „Pravda“ sovietų diktatorius, viena vertus, įspėjo dėl galimo karo grėsmės ir ragino laikytis santūriai, kita vertus, - **vienareikšmiškai sulygino W.Churchill su Adolfu Hitleriu** ir pažymėjo, kad britų politikas ragina Vakarus pradėti karą su SSRS ir dar apkaltino buvusį sąjungininką rasizmu.

„Reikia pastebėti, kad ponas W.Churchill bei jo draugai šia prasme stebėtinai primena Hitlerį ir jo draugus. Hitleris pradėjo pasirėngimą karui nuo to, jog paskelbė rasių teoriją ir pareiškė, kad tik vokiškai kalbantys žmonės sudaro visavertę naciją. Ponas W.Churchill taip pat pasirėngimą karui pradeda nuo to paties, rasių teorijos, jis teigia, kad tik angliškai kalbančios nacijos yra visavertės, pašauktos lemti viso pasaulio likimą“, - dėstė SSRS tironas.

Greito išvadavimo viltys

Suprantama, kad vien pareiškimai apie galimą Vakarų ir Sovietų konfliktą sukėlė daugybę vilčių visoje sovietų kontroliuojamoje Europoje. Ne išimtis buvo ir Lietuva. Čia įtakingojo britų politiko žodžiai buvo suprasti kaip neištartas pažadas nepalikti pavergtų tautų likimo valiai. Beveik niekas neabejojo, kad karas tarp būsimų antinacinės koalicijos sąjungininkų - tai tik mėnesių ar blogiausiu atveju metų klausimas. Lietuvos rezistencijos vadovybė dar nebuvo pamiršusi 1941 metų

pamokų, kai sovietus užpuolusius vokiečius buvo mėginta pastatyti prieš įvykusį faktą, jau suformavus Lietuvos Laikinąją Vyriausybę, nors vilčių, kad naujieji okupantai ją pripažins, beveik nebuvo.

Šį kartą padėtis atrodė nepalyginamai šviesesnė: karo atveju Lietuvai negrėsė atsidurti mirtino dviejų nesutaikomų totalitarinių sistemų mūšio lauke. Ginkluoto konflikto atveju ją paremtų tie, kurie sutriuškinę nacizmą darė viską, kad užtikrintų laisvę ir demokratiją vakarinėje Europos dalyje, o dabar tikriausiai ryšis suardyti ir Senąją žemyną padalijusią geležinę uždangą.

Reikia atkreipti dėmesį, kad dar iki minėtos britų politiko kalbos daug kas Lietuvoje neabejojo greita buvusių antinacinės koalicijos sąjungininkų medaus mėnesio pabaiga. Jau 1945 metų pabaigoje buvusiam Lietuvos kariuomenės karininkui, vėliau - antisovietinio ir antinacinio pogrindžio aktyvistui **Jonui Noreikai**, įeisiančiam į istoriją Generolo Vėtros vardu, kilo mintis įkurti organizaciją, galinčią suvienyti įvairias partizanines ir pogrindines grupes, turinčias bendrą vadovybę. Iškilus reikalui ši vadovybė turėjo imtis koordinuoti plataus masto veiksmus, leisiančius atkurti šalies nepriklausomybę. 1946 metų pradžioje J.Noreika su savo bendražygiais Ona Lukauskaite-Poškienė ir Stasiu Gorodeckiu šią organizaciją, tiksliau, jos pagrindinį politinį sparną, pavadino **Lietuvos tautine taryba** (LTT).

Taigi, tuoj po garsiosios Fulton kalbos LTT pradėjo svarstyti būsimos nepriklausomos Lietuvos vyriausybės formavimo klausimą. Kaip „Laisvės kovų archyve“ prisimena žinomas pasipriešinimo naciams ir sovietams veikėjas Viktoras Ašmenskas, pirmiausia norėta išplėsti pačios LTT sudėtį, įtraukiant į ją tiek kairiųjų, tiek dešiniųjų pogrindžio organizacijų atstovus, ir rengti bendrą programą. Tačiau vėliau šios minties buvo atsisakyta, nuogaustaujant pažeisti griežtus

konspiracijos principus. Taigi, atsakomybę už visus tolesnius veiksmus teko prisiimti esamos sudėties LTT.

Sprendimas neplėsti LTT sudėties vėliau pasirodė esąs teisingas. Mat netrukus sovietinis saugumas aptiks kairiųjų ideologo ir jos programos nuostatų rengėjo Vilniaus universiteto dėstytojo Petro Juodelio pėdsakų. Tuo metu dešiniųjų programą apsiėmė rengti pats J.Noreika. Pasak V.Ašmensko, tai greičiausiai išgelbėjo dešiniųjų partijos konsultantą profesorių Kazį Šalkauskį, kuriam, trūkstant įkalčių, byla taip ir nebuvo iškelta.

Tačiau grįžkime prie būsimos šalies vyriausybės, į kurią J.Noreika, O.Poškienė ir S.Gorodeckis pasiūlė keturiolika kandidatūrų, tarp jų buvo ir užsienyje gyvenančių lietuvių. Į vyriausybę turėjo įeiti tokie žinomi tarpukario Lietuvos veikėjai kaip profesoriai: Leonas Bistras, Vladas Jurgutis, Balys Sruoga, Kazys Šalkauskis, Antanas Žvironas, Miunchene gyvenantis socialdemokratų vadovas inžinierius Steponas Kairys ir kiti.

Panašiu principu buvo formuojama ir Vyriausioji ginkluotųjų pajėgų vadovybė. 1946 metų kovo pradžioje LTT skelbia jos generalinio sekretoriaus S.Gorodeckio pasirašytą įsakymą Nr. 3, kuriuo Lietuvos pogrindžio ginkluotųjų pajėgų vyriausiuoju vadu skiriamas J.Noreika. Nuo to laiko, tikėdamiesi greitos atomazgos, LTT ir Vyriausioji ginkluotųjų pajėgų vadovybė pradeda intensyviai rengtis būsimam sukilimui. Jis turėjo prasidėti pirmąją karo tarp Sovietų Sąjungos ir JAV bei Anglijos bloko dieną.

Kaip minėjome, buvo manyta pasinaudoti 1941 metų birželio 23-iosios patirtimi, tad signalas sukilimui turėjo būti duotas per radiją. Iš anksto parengtame pranešime Lietuvos piliečiai turėjo būti raginami priešintis okupantams, formuoti vietines valstybės įstaigas, organizuoti turto ir žmonių apsaugą. Be to, specialiai suformuotoms ir parengtoms Vilniaus studentų bei specialiųjų mokyklų moksleivių grupėms buvo iškeltas uždavinys užimti radijo, elektros, geležinkelio stotis ir svarbiausias valdžios įstaigas. Minėtos grupės, vadintos mirtininkais, pradėtos formuoti dar vasario mėnesį. Užbėgdami įvykiams už akių pastebėsime, kad šios grupės vargu ar būtų įvykdžiusios savo užduotį, mat daugelis jų narių buvo gana greitai suimti ir jau rugpjūčio mėnesį nuteisti nuo 5 iki 10 metų lagerių bei įvairiam tremties laikui.

LTT vadovybė turėjo ir daugiau nepasiteisinusių

(Nukelta į 11 psl.)

RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 3-4 dienomis, ŠALFASS Golfo turnyras, Ellsworth Meadows GC, Hudson, Ohio. Dėl informacijos – Al Nagevičius (330) 721-2424.

SPALIO 15 d., šeštadienį, nuo 6 v.v. iki 10:00 v.v. - Šv. Kazimiero parapijos svetainėje vyks „**Clam bake / steak roast**” ir **Rudens loterijos vakaras.** Rengia Šv. Kazimiero parapija.

(Atkelta iš 10 psl)
DIENA, KAI...

vilčių. Tarkime, ji tikėjosi, kad į sukilėlių pusę pareis tuomet dar neišformuotos 16-osios lietuviškos divizijos kariai, kad pirmąją karo dieną sukils ne tik Lietuva, bet ir kitų sovietinių respublikų tautos, o Raudonoji armija tiesiog pakriks, pasiduos arba pereis į priešininko pusę.

Rengiantis sukilimui buvo išleisti keturi įsakymai, viena instrukcija ir keturios direktyvos. Jose numatyta suformuoti karinius dalinius ir keturias karines apygardas, sudaryti rajonų štabus ir karines komendantūras, kurios sukilimo metu turėjo vykdyti mobilizaciją bei imtis policijos funkcijų. Tačiau šių instrukcijų netrukus nebus kam vykdyti. LTT vadovai taip ir nesulauks dienos, kai galės duoti pradžią sukilimui. Nesulauks jos kiti laisvės kovotojai, tačiau apie tai - kiek vėliau.

O dabar prisiminkime pačios LTT likvidavimą. **Didelė šios organizacijos vadovų dalis buvo suimta jau 1946 metų pavasarį.** Apskritai priešininkui išaiškinti visą organizaciją pavyko stebėtinai greitai. Kaip saugumiečiams pavyko tai padaryti, galima tik spėlioti. Štai jau minėtas V.Ašmenskas pastebi, kad „dalis LTT dalyvių neturėjo pakankamo patyrimo ir informacija netyčia galėjo

nutekėti, o gal į šią organizaciją buvo infiltruotas mums nežinomas žmogus, kuris teikė saugumui žinias apie veiklą. Tačiau iki dabar tokia versija nepasitvirtino”.

Kitoje „Laisvės kovų archyve” skelbiamų prisiminimų vietoje V.Ašmenskas prisimena ir labai gudrius bei suktus saugumo tardytojų metodus: „...tardomajam pakišami KGB sufabriuoti bendražygių parodymai, tuo pačiu klausimu tardo kelis kartus ir klaidinančiais klausimais mėgina išsiaiškinti, ar keičiami parodymai. Neapsieinama ir be kuriozų. Tardytojas perša sufabriuotus tardomojo vardu parodymus, o tardomasis neigia. Tada tardytojas sako, kad taip galėjo būti, ir tardomajam atsakius „taip”, tai palaikoma prisipažinimu.”

Šiaip ar taip, praėjus kiek daugiau nei mėnesiui po J.Noreikos adjutanto suėmimo, kovo 16 dieną sovietų saugumo rankose drauge su O.Poškiene ir S.Gorodeckiu atsiduria ir pats Generolas Vėtra. Tačiau net ir teisiamas jis kovos iki galo, karinio tribunolo posėdžiuose J.Noreika tvirtins, kad nepripažįsta okupacinės valdžios teismo teisėtumo. Vis dėlto 1946 metų lapkričio 22 dieną **J.Noreika buvo nuteistas mirties bausme sušaudant, nuosprendis jam buvo įvykdytas 1947 metų vasario 26 dieną Vilniuje, MGB kalėjim-**

Ribbentropo-Molotovo paktas. 1939 m. anglų karikatūra.

Ką atėmei, kaip nuoskaudą turėjau,
O ką davei, kaip dovaną nešuos
Man kupina tavos dienos taurė jau,
Dienos – nežemiškos, dienos – ne žemės šios.
B. Brazdžionis

Mylimam broliui
A.† A.
ALEKSANDRUI JANUŠUI

iškeliavus amžinybėn, giliai užjaučiame Jo seserį, mūsų mielą draugę Aleksandrą Sagienę ir visą Jo šeimą.

*A. Giedraitienė,
B. Mainelienė,
M. K. Marcinkevičiai,
A. Petrauskis,
A. Raulinaitienė,
A. Stempužienė,*

mo rūsyje.

Nuo Lietuvos miškų iki Prahos gatvių

LTT planai ir jų žlugimas dažniausiai laikomi paskutiniu mėginimu susieti Lietuvos išlaisvinimą su tiesiogine karine intervencija iš Vakarų. Bėgant mėnesiams ir metams darėsi visiškai aišku, kad šaltasis karas ir liks tik šaltuoju karu, tad miškuose likusiems partizanams yra tik du pasirinkimo variantai - kovoti iki galo ir žūti laisviems gimtojoje žemėje arba patiems ieškoti ryšių su Vakarais. Tokių ryšių ginkluotas pagrindis ieškojo nuo pat 1946 metų, tačiau po kurio laiko tapo aišku, kad tiek Švedijoje, tiek Anglijoje, tiek JAV mūsų kovotojai susiduria ne tiek su noru paremti laisvės siekį, kiek su minėtųjų šalių specialiųjų tarnybų interesais jų kovoje su sovietine žvalgyba. Ilgainiui kai kurie mūsų pagrindininkai patys to nežinodami tapo MGB dezinformacijos, kurią Maskva siuntė britų žvalgybai, įrankiais. Arba jos aukomis, kaip nutiko 1949 metais anglų žvalgybos į Lietuvos pajūrį pasiųstai desantininkų grupei, patekusiai į gerai parengtą sovietų pasalą. Didžiosios valstybės žaidė savo nesuprantamus žaidimus, lyg alavinius kareivėlius stumdydamos gyvus žmones.

Vis dėlto Vakarų pagalba vis dar buvo tikima. Tam, kad anapus geležinės uždangos būtų įmanoma atstovauti visiems rezistentams, po penkerių pasipriešinimo metų pagaliau pavyko įkurti vieningą politinę rezistencijos vadovybę. **1949-ųjų vasario 10-20 dienomis netoli Radviliškio susirin-kę Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio ir**

partizanų sričių bei apygardų vadai manė įkūrę Lietuvos laisvės kovos sąjūdį (LLKS), kurio pirmininku išrinktas Jonas Žemaitis-Vytautas.

Iš viso tomis dienomis suvažiavime buvo priimti 23 dokumentai, tačiau bene svarbiausias jų - LLKS tarybos politinė deklaracija, kurioje artėjant vasario 16-ajai numatyta paskelbti dokumentą, pritariantį 1918 metų Nepriklausomybės Aktui. Dar svarbiau, kad LLKS vadai kalbėjo ne šiaip apie nepriklausomą, bet apie demokratinę Lietuvą - tokią, kokia buvo sukurta remiantis 1922 metais priimta pirmąja Konstitucija.

Tačiau Vakarai tuo metu turėjo kitų rūpesčių - jų dėmesys buvo sutelktas ten, kur savo garsiojoje kalboje žvilgsnį kreipė W.Churchill - į Vakarus nuo Štetino. Būtent nuo 1948 metų liepos iki 1949 metų gegužės buvusių sąjungininkų padalytoje Vokietijoje vyko pirmoji rimta šaltojo karo krizė, įėjusi į istoriją kaip Berlyno blokada. Siekdami perimti faktinę viso Berlyno kontrolę sovietai blokavo visus į sąjungininkų kontroliuojamą vakarinę miesto dalį vedančius sausumos kelius. Šimtai tūkstančių sektoriaus gyventojų rizikavo greitai likti be maisto, vandens ir kuro. Atsakydami į tokį žingsnį Vakarų sąjungininkai metė milžiniškas jėgas, organizuodami neregėto masto „oro tiltą”. Britų ir amerikiečių lėktuvai per metus į užblokuotą miestą buvo atskridę daugiau nei 200 tūkst. kartų ir atgabeno berlyniečiams iki 4700 visų būtinų prekių ir produktų. Supratę, kad tokiais metodais nieko nepasieks, sovietai buvo priversti nusileisti ir panaikinti blokadą.

Tuo pat metu, kai vakarų

„DIRVAI”
AUKOJO

H.Macijauskas, Mayfield Hts., OH.....	33
S.Dubauskas, Clarendon Hills, IL	30
N.Juškėnas, Clev. Hts, OH.....	30
A.Stepaitis, Arlington Hts, IL	28
G.Taoras, Dover, NH	28
D.Geldienė, Whitmore Lake, MI	27
J.Gutauskienė, St. Pete., FL	22
J.Balbatas, Cleveland, OH	20
D.Uzas, Maspeth, NJ	20
V.Urbaitis, Mayfield Hts, OH	18
A.Skridulis, Daytona Bch., FL.	15
D.Čipkus, Willoughby, OH	10
B.Gedvilienė, Willoughby, OH	10
B.Kozica, Daytona Bch., FL.....	5
H.Vaitaitis, Old Saybrook, CT.	5
B.Balčiūnas, Annapolis, MD ...	3

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

aviacija gelbėjo nuo bado berlyniečius, Lietuvoje vyko didžiausi masiniai trėmimai, o daugelis likusių kaimo gyventojų buvo įbauginti, suvaryti į „kolchozus”, o miškuose tebuvo likę ne daugiau nei 2.5 tūkst. vyrų, pasirengusių kovoti iki galo. Iki 1953-ųjų Lietuvoje buvo žuvę per 20 tūkst. partizanų. Tais metais, kai stribai ir enkavėdistai naikins paskutinius jų bunkerius, pasaulis vėl žvelgs į Rytų Berlyną, kur birželį įvyks pirmasis masinis sukilimas prieš socialistinį „rojų”. Čia pat, Vakarų pašonėje, sukilimas buvo žiauriai sutraiškytas tankais. „Sukilėliams tapo aišku, kad jie liko vieni. Buvo smarkiai suabejota Vakarų politikos nuoširdumu”, - taip šią istoriją ateityje prisimins buvęs Vakarų Vokietijos kancleris Willy Brandt. Vėliau pasaulis užjaus 1956 metais sukilusius vengrus, baisėsis 1961-aisiais Berlyne iškilusia siena, kone trims dešimtmečiams tapsiančia jau nebe metafora, o tikra geležine uždanga, smerks 1968 metų sovietų invaziją į Čekoslovakiją. Tačiau tol, kol egzistuos branduoliniais ginklais žvangananti sovietinė imperija, visi, išdrįsę ištarti jai „ne”, ir toliau liks vieni vieni.

Ir tik tada, kai šaltasis karas pasibaigs beviltišku totalitarinio režimo pralaimėjimu, kai nuo Baltijos iki Adrijos ims aižėti sienos, pagaliau išsipildys W. Churchill žodžiai: „Per kelerius metus Europą galima padaryti laisvą ir laimingą. Reikia atgaivinti Europos tautų šeimą, bent jau tokią, kokią galime, ir suteikti jai tokią struktūrą, kuri sudarytų sąlygas jai gyventi taikiai, saugiai ir laisvai.”

LŽ

IŠEIVIŲ SŪNUS P. LUBINAS KREPŠINIO DIEVU TAPO NE JAV, O LIETUVOJE

Rolandas V.Eidvilas

Lietuvos krepšinio šlovei pamatą dėjo Amerikos lietuviai. Mūsų šalies krepšinin-kams JAV sukaupę patirtį perdavė keliolika išeivių, o iškiliausias buvo 1936-ųjų olimpinis čempionas Pranas Lubinas. Konstantino Lubino ir Antaninos Vasiliauskaitės šeimoje 1910 m. sausio 10-ąją Los Angeles gimęs sūnus Pranas tėvų žemę pirmą kartą aplankė 1936 metais, tuoj po Berlyno olimpiinių žaidynių.

Kai kiti JAV sportininkai laivu išplaukė namo, P.Lubinas kartu su tėvu Konstantinu, žmona Mary Agnes ir jos seserimi Florentina įlipo į priešinga kryptimi pajudėjusį traukinį.

Tuo metu niekas nežinojo, kad ši viešnagė bus tokia reikš-minga Lietuvos krepšiniui, o P.Lubinas taps ryškiausia 1939-ųjų Europos čempionato žvaigžde.

Atvyko trumpam, bet pasiliko

Lubinai planavo Lietuvoje viešėti vos porą savaitių. Tačiau olimpinis čempionas tėvų žemėje praleido pustrėčio mėnesio.

Lietuvos sporto vadovai, sužinoję apie P.Lubino atvyki-mą, paprašė jo pasidalinti pa-tirtimi su vietos krepšininkais.

Kaune P.Lubinas surengė pirmąją trijų valandų treni-ruotę lietuviams. Nors apie ją nebuvo viešai skelbta, į Kūno kultūros rūmų salę susirinko ne vien krepšininkai, bet ir per 100 žiūrovų.

„Pradžioje P.Lubinas leido mūsiškiams žaisti vieniems, norėdamas pamatyti žaidimo lygį.

Vėliau jis pademonstra-vo įvairių mūsiškiams dar nematytų triukų. Taip pat pademonstravo puikų metimo stilių, parodė, kaip racionaliai dengti priešo žaidėją, ir kitų dalykų. Ta proga davė ir nau-dingų patarimų, pabrėždamas, kad reikia žaisti ir galva, veng-ti aklų žygių, kas pas mūsiš-kius dažnai pasitaiko”, – rašė „Lietuvos žinios”.

Pavadino latvių baubu

Iki tol nei šalies rinktinės, nei klubai nebuvo laimėję jokių tarptautinių rungtynių. Liūdna tradicija buvo sulau-žyta 1936-ųjų lapkritį, kai į Kauną žaisti su CJSO klubu ir Kauno rinktine atvyko Rygos universiteto komanda.

Kiekvienas kaunietis tik slapčia svajojo apie pergalę. Juk Rygos ekipai atstovavo net keli 1935-ųjų Europos čempionai. Bet pirmąją dieną

svečius 35:27 nugalėjo CJSO klubas, o antrąją 32:9 sutriuš-kino ir Kauno rinktinė.

„CJSO komandoje centrinė jėga buvo Lubinas, kuris ne tik puikiai rikiavo savo partnerius, bet ir pats tikslia pozicine nuovoka ir gerais metimais į krepšį išplėšė gražią pergalę”, – po pirmojo mačo apie 17 taškų pelniusį P.Lubiną rašė „Lietuvos aidas”.

Po antros dvikovos laikraš-tis teigė: „Lubinas buvo tiesiog latvių baubas ir pirmame kėli-nyje gražiai primėtė; antrame latviai jį net keliese saugojo, užtat gavo daugiau veikimo laisvės kiti.”

Ištarė pranašiskus žodžius

„Jei tik Lietuvos krepši-ninkų užsidegimas nenustos plėtėsis, galiu patikinti, kad po kelerių metų jie bus pirmieji ne tik Pabaltijyje, bet ir visoje Europoje”, – po dviejų perga-lių prieš Rygos klubą kalbėjo P.Lubinas.

Išties Lietuvos krepšinin-kai, padedami užjūrio tautie-čių, tapo stipriausi Europoje.

P.Lubinas klydo tik dėl vienos detalės – Lietuvos rinktinei užkariauti žemyną prireikė ne kelerių metų, o šešių mėnesių. Tai pirmąsyk įvyko 1937-aisiais Rygoje.

Nuo Klaipėdos iki Vilniaus

Antrą kartą į Lietuvą P.Lubinas susiruošė 1938-ųjų vasarą. Jį pakvietė LFLS klubas. Atvykęs P.Lubinas gyveno Lietuvoje daugiau nei 14 mėnesių – iki 1939 metų rugpjūčio pabaigos, kai Europoje kilus karo grėsmei Amerikos vyriausybė paragino savo piliečius grįžti namo.

P.Lubinas daugiau nei se-zoną žaidė LFLS komandoje, 1939 m. padėjo Lietuvos rink-tinei antrą kartą iš eilės tapti Europos čempione ir dirbo Kūno kultūros rūmų sporto instruktoriumi.

Kaune olimpinis čempi-onas vadovavo trenerių ir teisėjų kursams, treniravo šalies rinktinę, 1939 m. pra-džioje kelias savaites dirbo su Klaipėdos, o 1939 metų birželį – su Vilniaus miesto krepšininkais.

Auksinio metimo au-torius 1938 metų lapkritį Lietuvos rinktinei pradėjus rengtis Europos čempionatui P.Lubinas buvo paskirtas tal-kinti vyriausiajam treneriui Feliksui Kriaučiūnui. Šis 1939 m. sausį atsistatydino, o jo vietą užėmė P.Lubinas.

Europos čempionate Kaune

Iš JAV atvykęs Pranas Lubinas treniravo Lietuvos rinktinę ir buvo jos vadovas (1939).

jis buvo vienas rinktinės ved-lių, tapęs auksinio metimo autoriumi.

Lietuvos komanda 1939-ųjų žemyno pirmenybėse lai-mėjo visas 7 rungtynes. 6 pergalės buvo įtikinamos, išskyrus dvikovą su latviais.

Kai paskutinę minutę re-zultatą persvėrė Latvijos krep-šininkai, lemiamus taškus pelnė P.Lubinas. Po jo metimo iš po krepšio kamuolys dar pašokinėjo ant lanko ir tarsi nenoromis perskrodė tinklėlį.

Rado už ką pavanoti

Nors P.Lubinas Lietuvoje buvo neginčytinas autoritetas, kritikos neišvengdavo.

„Lubinas nepaprastai pui-kus žaidėjas ir dirigentas, bet negražų išpūdį daro nuolatinis jo rėkavimas aikštėje. Tebūnie tai palikta užkulisiams, per treniruotes”, – rašė „Lietuvos žinios” po Lietuvos rinktinės ir Amerikos lietuvių ekipos draugiškų rungtynių 1938 m. per Tautinę olimpiadą.

Olimpinis čempionas su-laukdavo priekaištų net ir už pernelyg efektingą žaidimą. Iš krepšininkų tais laikais būdavo reikalaujama, kad jie stengtųsi

visas rungtynes laimėti kuo didesniu skirtumu. Tuo tarpu Amerikoje, kur buvo kitokia žaidimo filosofija, užaugusiam P.Lubinui tokie reikalavimai buvo nesuprantami ir jis steng-davosi žaisti kuo gražiau.

„Reikia apgailestauti, kad mūsų Lubinas kažkodėl įsi-leidžia į savotišką „humorą”, kuris žaidimą, tegu ir draugišką, paverčia nerimtu dalyku. Mes laukiame iš jo auklėjamos įtakos mūsų jauniems krepšinin-kams”, – rašė „Lietuvos aidas” po vienu parodomųjų rungtynių.

Ryškiausia tarpukario metų Lietuvos krepšinio žvaigždė gaudavo pylos ir už tai, kad

per šalies čempionato rungty-nes bandydavo savo autoritetu paveikti teisėjų sprendimus.

Trečios kelionės į Lietuvą P.Lubinui reikėjo laukti pus-šimtį metų. Į šlovingų pergalių vietas jis sugrįžo tik 1989-ųjų rudenį, kai Kaune vyko Sporto halės ir Lietuvos rinktinės an-trosios pergalės Europos čem-pionate 50-mečio minėjimas.

M. A. Lubin apie 1999 m. liepos 8 d. anapilin iškeliavusį vyrą kalbėjo: „Visas mūsų gy-venimas sukosi apie krepšinį. Pranas dėl krepšinio buvo tiesiog pamišęs. Kita vertus, tik dėl krepšinio jis ir bus pri-simenamas.”

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

**William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)